

Cuprins

INTRODUCERE	2
CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite – analiza diagnostic	4
CAPITOLUL II: Componenta parteneriatului	9
CAPITOLUL III: Analiza SWOT (analiza punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor)	11
CAPITOLUL IV: Obiective, priorități și domenii de intervenție	16
CAPITOLUL V: Prezentarea măsurilor.....	20
CAPITOLUL VI: Descrierea complementarității și/sau contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.)	46
CAPITOLUL VII: Descrierea planului de acțiune	49
CAPITOLUL VIII: Descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei	51
CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei.....	53
CAPITOLUL X: Planul de finanțare al strategiei	58
CAPITOLUL XI: Procedura de evaluare și selecție a proiectelor depuse în cadrul SDL	59
CAPITOLUL XII: Descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale	61

INTRODUCERE

Teritoriul GAL Valea Nirajului: prezentare generală. Teritoriul GAL se suprapune perfect cu Microregiunea Valea Nirajului, regiune geografică ce se întinde de-a lungul văii râului Niraj, afluent de stânga al Mureșului, situată în partea centrală a Transilvaniei, făcând limita între dealurile și depresiunile subcarpatice ale Bistriței și Reghinului, și dealurile și depresiunile între Niraj și Olt, precum între Câmpia Transilvaniei, Culoarul Mureșului și Dealurile Târnavelor. În total, teritoriul GAL cuprinde **13 UAT-uri** - 12 comune și orașul Miercurea Nirajului (centrul istoric și socio-cultural al microregiunii), în total **70 de localități**. Descrierea teritoriului coerent care este Microregiunea Valea Nirajului, poate fi abordată din mai multe perspective: geografic, etnografic, etno-cultural, religios sau a regiunilor de dezvoltare județene. "Pământul Sfânt", "Poalele Becheciului" sau "Țara Morcovului" sunt de exemplu zone ale acestei microregiunii cu denumiri istorice și o identitate proprie, adânc ancorate în conștientul localnicilor de pe aceste meleaguri, în același timp fiind și denumiri consacrate în literatura de specialitate.

Valea Nirajului: de la interdependență și complementaritate la discrepante, marginalizare și inegalități teritoriale. Din punctul de vedere al prezentului document strategic cea mai relevantă abordare a descrierii teritoriului este cea geografică. Astfel, vorbim de partea superioară (relief montan), mediană și inferioară (relief colinar și de câmpie) și cea periurbană a teritoriului GAL. Având valențe diferite, demografia, economia, cultura fiecărei dintre aceste arii geografice a cunoscut o evoluție diferită de-a lungul istoriei. În vreme partea superioară și mediană au un potențial turistic excepțional, partea inferioară și cea metropolitană au mai degrabă potențial în domeniul agricol respectiv în sectorul IMM. Această diferențiere strâns legată de relieful, microclima, cadrul natural diferit, a condus - în mod aparent antagonic - la un echilibru economico-social la nivelul microregiunii, realizat întocmai grație unor fluxuri economice (schimb de bunuri, produse, materii prime) continue între locuitorii teritoriului. Acest fenomen de interdependență și complementaritate a început să dispară începând cu instalarea regimului comunist. Prin consecință, astăzi, în loc de complementaritate, interdependență sau schimb echitabil s-au instaurat discrepanța, inegalitățile și marginalizarea economică și socială pe teritoriul GAL. Această stare de fapt a condus la formularea obiectivului principal al GAL Valea Nirajului: **atenuarea discrepanțelor și a inegalităților economico-sociale prin încurajarea inițiativelor bazate pe dezvoltarea turismului**, sector prin care se realizează cel mai mult sinergia dintre sectoare/valențe atât de diferite unul de celălalt precum agricultura, patrimoniul natural respectiv patrimoniul cultural imaterial și material. Pornind de la această premisă, respectiv în urma consultărilor cu actorii de pe teritoriu și cu partenerii **previzionăm atingerea următoarelor obiective principale ca urmare a implementării LEADER pe teritoriu:**

1. diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonei Văii Nirajului;
2. dezvoltarea economiei turismului pe teritoriul GAL Valea Nirajului;
3. crearea întreprinderilor în domeniul serviciilor turistice și a meșteșugurilor;
4. diversificarea serviciilor turistice de pe teritoriu prin încurajarea acțiunilor de cooperare între micii actori în domeniul economiei turismului;
5. crearea de locuri de muncă;
6. îmbunătățirea infrastructurii de agrement de uz public;

7. îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului;
8. crearea/dezvoltarea/îmbunătățirea serviciilor publice – inclusiv a celor sociale - locale;
9. îmbunătățirea siguranței publice;
10. păstrarea, promovarea și valorizarea patrimoniului cultural, a peisajului rural și a siturilor naturale Natura2000 și a siturilor de înaltă valoare naturală;
11. sensibilizarea populației asupra importanței păstrării și ocrotirii patrimoniului cultural imaterial și material și cel natural;
12. realizarea acțiunilor privind patrimoniul cultural imaterial și natural;
13. facilitarea accesului grupurilor marginalizate la servicii sociale.

Pentru atingerea acestor obiective au fost elaborate următoarele măsuri multisectoriale, complementare și sinergice:

M1/6A Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole

M2/6B Sprijin pentru investițiile în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază

M3/6B Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală

M4/6B Investiții în infrastructura socială

M5/6B Înființarea și dezvoltarea structurilor asociative în domeniul turismului

Importanța implementării LEADER pe teritoriu decurge din următorii factori:

1. Preexistența relației de cooperare multisectoriale la nivel instituțional între UAT-urile și ONG-urile de pe teritoriu sub egida unei asociații microregionale, **un background ce constituie ”sol fertil” pentru inițiativele tip LEADER și garanția implementării cu succes a unei strategii LEADER:** Asociația Microregiunea Valea Nirajului înființată în 2002 a însemnat recunoașterea nevoii de a gândi, a planifica și a dezvolta mediul rural la nivel microregional, fiind o anticipare a filozofiei și a principiilor de bază LEADER.

2. GAL înființat în 2010 și SDL implementat cu succes pe teritoriul GAL Valea Nirajului. Valea Nirajului a avut șansa să se numere în perioada 2007-2013 printre acele zone rurale care au beneficiat de fondurile nerambursabile pentru dezvoltare rurală LEADER. Rezultatul exercițiului este pozitiv atât din punct de vedere economico-social, cât și moral și uman. Obiectivele atinse în urma implementării acestei strategii care sunt cei mai relevante din perspectiva actualei strategii sunt cele care se referă la dezvoltarea teritoriului pe calea turismului - dezvoltarea integrată a serviciilor turistice în Valea Nirajului (Centru de Informare Turistică, sistem electronic de rezervare, materiale promoționale).

3. Oportunitatea de a urma o axă de dezvoltare care, în contextul teritoriului GAL Valea Nirajului, este reprezentat de sectorul turistic, sector **prin care se realizează cel mai mult sinergia dintre sectoare/valențe** atât de diferite unul de celălalt precum **agricultura, patrimoniul natural respectiv patrimoniul cultural imaterial și material**, sector a cărui dezvoltare poate conduce la atingerea obiectivului nostru principal, atenuarea discrepanțelor și a inegalităților economico-sociale din teritoriu.

În vederea atingerii obiectivelor sus-menționate, Grupul de Acțiune Locală are intenția de a desfășura acțiuni de cooperare inter-teritoriale la nivel național.

CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic

1. Prezentare geografică. Microregiunea Valea Nirajului poate fi împărțită în **trei zone**: partea superioară, mediană și inferioară a Văii Nirajului. **Partea superioară a Văii Nirajului** (incluzând zonele etnografice "Pământul Sfânt" și "Poalele Becheciului") cuprinde comunele Eremitu, Hodoșa, Măgherani și Bereni), și este definită de muntele Becheci (1080 m). Satele așezate la poalele muntelui se constituie într-o zonă montană, la o altitudine între 500-600 de metri (e.g. Șilea Nirajului, Câmpu Cetății). **Partea mediană** a microregiunii, include teritoriul comunelor Vărgata, orașul Miercurea Nirajului "centrul gravitațional", Gălești, Păsăreni și Acățari. Relieful devine colinar, valea se deschide treptat. **Partea inferioară** a Văii Nirajului (incluzând printre altele zona etnografică cunoscută sub denumirea de "Țara Morcovului"), compusă din comunele Crăciunești și Gheorghe Doja. Deși din punct de vedere geografic nu fac parte din microregiunea Valea Nirajului, prin rădăcinile culturale comune și o decizie conștientă a comunităților locale, comunele **Livezeni** și **Corunca** sunt de asemenea parte integrantă a teritoriului GAL. **Relief.** Culoarul Nirajului se desfășoară între confluența Nirajului cu Mureșul, în apropierea comunei Ungheni și comuna Eremitu (Câmpu Cetății). Lărgimea culoarului crește spre zona de confluență, iar în partea de jos al văii atinge maximul de desfășurare în profil transversal, respectiv 1,5 – 2 km. Morfologia culoarului este impusă de relieful de terase, în număr de 7. Terasele prezintă poduri extinse, acoperite de culturi pomicole, cerealiere ori sunt destinate vetrelor rurale. **Climă.** Regiunea are o climă continentală, temperatura medie este de 8,5° C, precipitațiile anuale sunt de 700-1200 milimetri, dar diferențe semnificative pot fi constatate între regiunile montane (izvorul se află la o înălțime de 1200m) și regiunea joasă a Nirajului (confluența, 300 m). Efectele încălzirii globale respectiv a unor activități umane (defrișări, lucrările de amenajare în bazinul Nirajului, practici agricole necorespunzătoare și/sau ilegale se resimt și pe teritoriul Văii Nirajului: fenomene meteorologice extreme, eroziunea terenurilor, scăderea nivelului apei din pânza freatică, secetă. **Hidrografie.** Bazinul de recepție al Nirajului este situat între valea Mureșului și valea Târnaviei Mici. Având un debit și o situare aparte, râul are un curs complex, împărțit în trei sectoare, acestea determinate în funcție de zona în care își culeg și drenează bazinul. Astfel, primul sector, situat în zona de izvoare la 1776 m altitudine, la Saca, având două artere principale în Munții Gurghiu, prin brațul mare și brațul mic al Nirajului Mare, care își unesc apele chiar înainte de Câmpul Cetății. Aici râul deja se află la 601 m altitudine, și asta doar pe un curs lung de numai 15-17 km, însemnând o cădere medie de 57 m pe un km. În anii 1970 râul a fost regularizat și mare parte a luncii a dispărut. În anul 2015 s-au finalizat noi lucrări de amenajare în bazinul Nirajului. Distrugerea legăturii dintre râu și pânza freatică a avut ca și consecință reducerea cantitativă și calitativă a pânzei freatice. Datorită eroziunii matca râului a devenit așa de adâncă, încât în majoritatea anului nivelul apei e sub stratul de absorbție a solului, astfel în timpul verii apa freatică se scurge în râu iar solul rămâne fără apă. Conținutul de nitrat al fântânelor depășește 100 miligrame/litru (referință: legislație UE permite un max. de 50 miligrame/litru). **Solul** ca resursă naturală poate fi una dintre potențialele economice ale regiunii. Terenurile se împart în felul următor: podzol maro 24%, sedimentar 25%, lut negru 10%, sol erodat în partea sudică înclinată 20%, sol maro din pădure 9%, altele 12%. În strânsă concordanță cu substratul litologic, cu relieful, clima și vegetația, învelișul de sol al microregiunii este foarte variat.

2. Mediu. Valea Nirajului este foarte **bogată în resurse naturale**. Datorită suprafețelor mari de păduri regiunea are o importanță semnificativă în industria lemnului, iar solurile sunt potrivite pentru cultivarea zarzavaturilor și creșterea animalelor. Fauna bogată este valoroasă din punct de vedere turistic. Bogăția regiunii constă în păduri, 12.870 de ha din teritoriul regiunii fiind fonduri forestiere. Suprafețele mari de pășuni au influență determinantă asupra activității de creștere a animalelor. O parte semnificativă a teritoriului GAL este **arie de protecție specială avifaunistică Natura 2000**. UAT-urile în care este localizat situl și ponderea procentuală ale acestora pe teritoriu: Acățari (67%), Bereni (>99%), Crăciunești (48%), Eremitu (50%), Gălești (57%), Gheorghe Doja (7%), Hodoșa (81%), Măgherani (>99%), Miercurea Nirajului (45%), Păsăreni (45%), Vărgata (75%). UAT-urile de pe teritoriul GAL care dispun de **zone cu înaltă valoare naturală** sunt Corunca și Livezeni. Pe teritoriul comunei Livezeni notăm **existența în mod concomitent a zonelor cu înaltă valoare naturală și a zonelor cu arii naturale protejate**.

3. Populație, demografie. Conform rezultatelor Recensământului General al Populației și Locuințelor din anul 2011, **populația stabilă a microregiunii Valea Nirajului** a fost de **38.392** persoane, reprezentând 7% din totalul populației județului. În ceea ce privește evoluția numerică a populației, trebuie amintit faptul că începând din anul 1990 și până în prezent populația microregiunii a urmat o evoluție diferențiată: până în anul 2001 evoluția numerică a populației s-a înscris în tendința generală de scădere, iar începând din anul 2002 populația regiunii a urmat o cale ascendentă datorită în primul rând procesului de suburbanizare, caracterizând mai ales localitățile Crăciunești și Corunca. **Modul de distribuție a populației pe etnii.** Cea mai importantă caracteristică în distribuția teritorială a unei comunități etnice este alterarea zonelor cu o diversitate etno-culturală ridicată cu altele omogene din punct de vedere etnic sau confesional, ceea ce este rezultatul unei evoluții istorice. Valoarea indicelui de **diferențiere etnică** la nivelul microregiunii conform recensământului din anul 2011 este de 61. Cele mai mici valori se înregistrează în localitățile Livezeni (38,7) și Crăciunești (46), iar cele mai mari în Măgherani (81,2) și Bereni (93,2). Din acest punct de vedere comunele Livezeni și Crăciunești reprezintă teritoriul cu cel mai ridicat grad de diversitate etnică, fapt rezultat și din cauza ponderii ridicate a populației de etnie rromă, alături de români și maghiari. **Procentual, structura etnică** a populației de pe teritoriul GAL este următoarea: **84,88% maghiari, 8,74% rromi, 6,32% români, și 0,05% germani și alte naționalități.**

Modul de distribuție a populației pe culte religioase. În cadrul recensământului din 2011, 93,8% din populația microregiunii și-a declarat apartenența la o anumită confesiune, 1,5% s-au declarat atei sau fără religie, restul de 4,7% din populație nu au dorit să-și declare apartenența religioasă. Diversitatea religioasă a microregiunii depășește cu mult diversitatea etnică, fiind mai ridicată în localitățile din partea centrală – central-vestică a microregiunii.

4. Economie. Rata de ocupare în microregiune are valoare **minimă de 10% și valoarea maximă de 92%**. Ponderea pensionarilor în structura inactivilor este în medie 35% , ușor mai mare în anumite localități. Ponderea maximă a pensionarilor se înregistrează în localitățile Maia (51%), Bozeni, Șilea Nirajului, Bedeni, Cându (60%) și Veța (80 %), care au o structură demografică îmbătrânită. Valori mici ale pensionarilor se înregistrează în Corbești sau Crăciunești, Tâmpa sau Hodoșa, însă aici ponderea celorlalte categorii (casnică, întreținută de alte persoane) este

signifiantă. Conform datelor recensământului din 2011 **rata șomajului** era **4,95%**. Localitatea Dumitreștii, din vecinătatea orașului Miercurea Nirajului se distinge cu o rată șomajului de 21,3 %. La polul opus se află o serie de localități, care au rata șomajului sub 3%: Călugăreni, Bereni, Troița, Leordeni, Mătrici, Dămieni, Murgești și Tirimioara.

Zone marginalizate. Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România (elaborat de BIRD/BM) pe teritoriul GAL identifică următoarele zone marginalizate: Com. Acățari (Corbești, Suveica), com. Crăciunești (Crăciunești, Budiu Mic), com. Eremitu (Eremitu), com. Măgherani (Șilea Nirajului), com. Păsăreni (Bolintineni), com. Vărgata (Grăușor, Vadu). **Agenți economici, antreprenoriat.** La sfârșitul anului 2012 pe teritoriul GAL Valea Nirajului își desfășurau activitatea în total 631 de societăți comerciale, ceea ce reprezintă o creștere de 5,5% față de anul 2008. Luând în considerare evoluția numărului societăților active în anul 2008 din totalul de 598 societăți 548 erau microîntreprinderi (0-9 angajați), 42 întreprinderi mici (10-49 angajați), 6 întreprinderi mijlocii (50-249 angajați) și 2 întreprinderi mari (peste 250 angajați). Din punct de vedere al analizei privind **sectoarele de activitate**, din cei 631 agenți economici 33 activează în domeniul agriculturii, 111 în industrie, 7 în domeniul energiei, 7 în distribuția apei și colectarea deșeurilor, 64 în construcții, 218 în comerț, 28 în transport și depozitare, 42 în domeniul HORECA iar 10 în ITC. **Turism și servicii.** Domeniul hotelurilor și restaurantelor a avut o evoluție moderată: numărul unităților active crescând de la 23 în anul 2008 la 26 în anul 2012, însă numărul salariaților cât și cifra de afaceri au urmat un trend ascendent (numărul salariaților crescând de la 63 la 100 (cu 49,2%), iar cifra de afaceri totală a crescut de la 2,2 milioane de lei la 4,2 milioane de lei. Cu toate acestea se poate observa o contribuție mai redusă a acestui domeniu la totalul cifrei de afaceri realizate (0,8%) de către sectorul serviciilor. Deși sunt numeroase ferme de semi-subsistență, în momentul actual pe teritoriul GAL nu există nici o pensiune agroturistică. **Agricultură.** Valea Nirajului există o gamă largă de soluri, a căror răspândire este în strânsă legătură cu elementele de geomorfologie, litologie, hidrologie, climă și vegetație. Totodată modul de folosință al terenului, cu înveliș de soluri complex și diversificat, este diferit. Defrișările și deștelenirile efectuate de-a lungul timpului, în vederea unei folosințe agropastorale, au determinat creșterea treptată a suprafețelor folosite în agricultură, care au ajuns la aproape trei sferturi din suprafața văii Nirajului (70,8% - 42 978 ha). Terenurile arabile ocupă 26 638 ha (62%), pășunile 8795 ha (20,5%), fânețele 7091 ha (16,5%), viile și pepinierele viticole 118 ha (0,3%) iar livezile 336 ha (0,8%). În funcție de condițiile de climă și relief se cultivă diverse cereale și plante industriale precum grâul, porumbul, orzul, cartoful, sfecla de zahăr, floarea soarelui. **Culturile legumicole** găsesc condiții optime mai ales în luncile Nirajului, având o suprafață cultivată totală de peste 1720 ha, adică 14,5% din suprafața cultivată. Densitatea mai mare a culturilor amintite caracterizează mai ales zonele periurbane și comunele din proximitatea orașelor. Cele mai ridicate valori (10-20%) le găsim în: Acățari, Crăciunești, Gheorghe Doja, acesta din urmă fiind cunoscută și sub denumirea "Țara Morcovului". Deși **pomicultura** în această zonă beneficiază de condiții mai favorabile, aceasta are o pondere mai mică, ocupând doar 0,8 % din suprafața de 336 ha. Condițiile naturale favorizează cultivarea principalelor specii pomicole (măr, păr, prun, cireș, vișin, cais, piersic, nuc). Analizând **situația economică a teritoriului în baza indicelui de dezvoltare umană**, instrument de măsurare a nivelului de dezvoltare a unei zone/țări, **comunele Eremitu, Hodoșa, Măgherani și Păsăreni** (toate situate în partea superioară și mediană a Văii Nirajului) au **indice IDU sub 55**.

5. Educație (date INS, baza de date Tempo Online) În 2012 26% din totalul copiilor din sistemul de învățământ erau înscriși în grădinițe, 65,2% în învățământul primar și gimnazial și 8,8% în învățământul liceal. **Numărul elevilor a înregistrat o reducere continuă** în cazul majorității formelor de învățământ. La nivel de comune, cea mai drastică scădere a numărului elevilor înscriși se observă în comunele Păsăreni (-22%) și Bereni (-14,5%), pe când o evoluție mai favorabilă s-a înregistrat în comunele Corunca (16,8%) și Livezeni (5,6%). Această evoluție negativă se datorează atât declinului demografic cât și abandonului școlar. **Numărului personalului didactic** pe raza GAL a scăzut cu 3,2% pe toate nivelurile de învățământ, cea mai drastică scădere fiind înregistrat în comuna Gheorghe Doja (-25%) și în comunele Măgherani (-16,7%) și Bereni (-15,8%). În contrast, în comunele Acățari, Eremitu și Miercurea Nirajului numărul cadrelor didactice a crescut cu aproape 5%. În privința **repartizării teritoriale a unităților de învățământ**, pe teritoriul GAL se observă o distribuție aproape egală, chiar dacă numărul acestora s-a redus continuu din 1992 până în 2013, de la 109 de unități școlare la 14. În prezent fiecare comună din cadrul GAL dispune de cel puțin o școală primară și una gimnazială, în afara orașului Miercurea Nirajului, unde, pe lângă școala gimnazială mai există și un liceu, Grupul școlar “Bocskai István”. La acestea se mai adaugă și o unitate de învățământ superior: Facultatea de Științe Tehnice și Umaniste din cadrul Universității Sapiientia din localitatea Corunca.

6. Infrastructură de bază (acces rutier, acces la servicii de bază și servicii socio-medicale)
Rețeaua drumurilor publice este organizată de a lungul a două axe primordiale aproape perpendiculare: drumurile E60 (DN 15, DN 13), și DJ 151D. Dintre drumurile secundare cel mai important este DN135, care face legătura între Miercurea Niraj și Târgu Mureș. Din 2014, grație reabilitării drumului județean DJ 135 (Sărățeni-Măgherani), s-a redeschis o axă rutieră legând partea superioară a teritoriului GAL cu stațiunea turistică de importanță națională Sovata și cu Praid și Corund, deschid noi orizonturi în dezvoltarea turistică a microregiunii. Teritoriul GAL nu mai este deservită în mod direct de nici o linie de **cale ferată**, linia cu **ecartament îngust** Târgu-Mureș-Sovata traversând teritoriul GAL fiind scoasă din funcțiune. Notăm investiția privată grație căreia în sezonul estival “Mocănița” circulă din nou pe tronsonul Câmpu Cetății – Sovata și reprezintă un punct de interes turistic. În apropierea regiunii se află **Aeroportul Transilvania** (Vidrasău), la o distanță medie de 25 km de teritoriul GAL. Aerogara modernizată și lărgită asigură legături aeriene directe între județ și București, respectiv orașe din Ungaria, Italia, Germania, Franța, Spania și Anglia, fiind una din principalele porți de acces înspre microregiune. Traficul realizat l-a clasat **pe locul al patrulea în România** după Otopeni, Cluj-Napoca, și Timișoara. **Servicii de bază** În perioada anterioară fiecare din UAT-urile de pe raza GAL au beneficiat de finanțări LEADER din care s-au realizat investiții pentru înființarea de servicii de bază (spații verzi, terenuri de joacă, iluminat public, promovarea moștenirii culturale etc.). Există însă localități unde aceste servicii de bază lipsesc sau necesită intervenție/investiție. În privința **serviciilor medicale** se constată lipsa sau dotarea slabă a cabinetelor medicale. Pe teritoriul GAL în 2013 existau 18 cabinete în proprietate publică și 2 cabinete private. Distribuția teritorială a cabinetelor și a personalului medical este extrem de neuniformă, într-o situație mai avantajoasă aflându-se doar comunele Acățari și Măgherani, alături de orașul Miercurea Nirajului unde numărul medicilor la 1000 de locuitori este supraunitar, pe când satele aparținând comunelor Bereni și Hodoșa nu sunt deservite de niciun

medic. **Serviciile sociale** sunt prezente în mai multe comune și sunt asigurate de către ONG-uri și/sau UAT-uri. În timp ce Acățari, Miercurea Nirajului (prezența SMURD), Bereni și Măgherani dispun de instituții/servicii sociale, populația în vârstă din majoritatea satelor suferă de lipsa totală a acestor servicii.

7. Patrimoniul arhitectural și cultural. Microregiunea Valea Nirajului, și în deosebi partea superioară a acesteia – satele aparținând de comunele Eremitu, Hodoșa, Vărgata, Măgherani, Bereni și de Orașul Miercurea Nirajului – se pot considera deosebit de înzestrate cu aceste resurse neconvenționale și ”regenerabile”, care constituie valență reală, o oportunitate excepțională de dezvoltare în vederea reducerii disparităților economice și sociale existente în sânul microregiunii. Cele mai reprezentative elemente de patrimoniu cultural imaterial și material de interes turistic al teritoriului GAL sunt următoarele:

Cetăți, castele, conace, vestigii arheologice Ansamblul de construcții din epoca romană, Câmpu Cetății, fortificația medievală timpurie de la Eremitu, ruinele cetății Vityal, sat Eremitu, (comuna Eremitu); castelul Horvath-Petricevich, Păsăreni, comuna Păsăreni, castelul Tholdalagi, sat Murgești, comuna Acățari. **Patrimoniul arhitectural religios și vernacular.** Biserici medievale și/sau clopotnițe din lemn: Călugăreni, Eremitu (comuna Eremitu), Cându, Eremieni, Bâra, (comuna Bereni), Mitrești (comuna Vărgata), Sânavasii (comuna Gălești), Sântana (Miercurea Nirajului), Gălățeni (comuna Păsăreni), Vălenii (comuna Acățari). Ansamblu de case și gospodării tradiționale țărănești, porți tradiționale sculptate și peisaj rural tradițional în satele din Eremitu, Mătrici, Dămieni, Călugăreni, Hodoșa, Sâmbriaș, Cându, Maia, Mărculeni, Bereni, Eremieni. **Muzee, case memoriale.** Colecția etnografică din Cazinoul Secuiesc, Miercurea Nirajului, muzeul satului și colecție etnografică, Eremieni, colecția etnografică din Păsăreni, casa memorială Kacsó Sándor, Călugăreni, muzeu al satului și expoziție permanentă dedicată compozitorului Bartok Bela, Sâmbriaș. **Trasee turistice și tematice** Drumul Roman cunoscut și sub denumirea de Drumul Sării, respectiv drumul de pelerinaj cunoscută sub numele de Drumul Maria. **Meșteșuguri specifice.** Confectionare coșuri din nuia în rândul comunității rromilor (Eremitu), a diferitelor obiecte de uz casnic/artă populară din rogoz (Roteni, comuna Acățari), confectionare butoaie și căzi din lemn de stejar (Eremieni); atelier fierar (Eremieni, Păsăreni), sculptatul popular în lemn de esență tare (Eremitu); confectionare pălării de pai, Sâmbriaș, comuna Hodoșa. **Evenimente culturale, târguri tradiționale.** Festivalul Baloanelor cu Aer Cald, Festivalul Afinelor (Câmpu Cetății, com. Eremitu), Festivalul Teatrul Șură, Festivalul Roman (Călugăreni, com. Eremitu); Festivalul de Dansuri Tradiționale Sâmbriaș, Târgul Tradițional de Animale Hodoșa, comuna Hodoșa; Zilele Muntelui Beheci, Festivalul de Dansuri Tradiționale, Șilea Nirajului (com. Măgherani), Zilele Văii Nirajului, Târgul Tradițional de Miercuri, Târgul Produselor Locale și Meșteșugărești (Miercurea Nirajului); Oktoberfest, Expoziția Agricolă (Acățari), Expoziția de Legume (Gheorghe Doja).

CAPITOLUL II: Componenta parteneriatului

Grupul de acțiune locală Valea Nirajului este compusă dintr-un număr de 56 de parteneri și s-a constituit în concordanță cu principiul promovării și respectării egalității dintre bărbați și femei și a integrării de gen, cât și a prevenirii oricărei discriminări pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

În ceea ce privește prezenta componenta parteneriatului din punctul de vedere al reprezentării sectoarelor de interes, 13 dintre membrii provin din sectorul public (Unități Administrative Teritoriale), ceea ce reprezintă un procentaj de 23,22% din numărul total al membrilor. 20 de membri provin din sectorul privat, ceea ce înseamnă un procentaj de 35,71% din numărul total al membrilor. 23 de parteneri reprezintă societatea civilă de pe teritoriul GAL, acesta fiind echivalentul al unui procentaj de 41,07% din numărul total al membrilor. Așa cum reiese din cifre, 76,78% din parteneri reprezintă sectorul privat și civil, iar membrii reprezentând societatea civilă au cea mai mare pondere în cadrul parteneriatului. Această ”dominanță” a sectorului civil reprezintă o garanție suplimentară a înfăptuirii principiilor și valorilor de bază LEADER.

În privința demonstrării **interesului** și a **implicării membrilor parteneriatului în dezvoltarea teritoriului**, în primul rând dorim să reiterăm cele expuse mai anterior. Relația de cooperare multisectorială și la nivel instituțional între UAT-urile și ONG-urile acestui teritoriu omogen are un istoric de 14 ani. În primul rând, cele 13 UAT-uri de pe teritoriu au recunoscut încă din 2002 nevoia de a gândi, a planifica și a dezvolta mediul rural la nivel microregional prin cooperare și prin implicarea celorlalți actori ai societății rurale. Asociația Microregiunea Valea Nirajului, întemeiată în 2002, activă și în prezent, a reprezentat primă platformă comună, un *think tank* microregional, care a stat la baza a nenumărate proiecte implementate în parteneriat cu actori civili din microregiune. Această inițiativă bazată pe principiul colaborării a primit un nou elan și a ajuns la un stadiu superior în 2009, atunci când microregiunea Valea Nirajului a dobândit statutul de teritoriu de acțiune al Grupului de Acțiune Locală Asociația LEADER Valea Nirajului. Cu această ocazie parteneriatul public s-a lărgit și a devenit multisectorial.

UAT-uri: conviețuire, interdependență, complementaritate, sinergie. Implicarea și interesul UAT-urilor în dezvoltarea teritoriului sunt evidente. Dovadă este preexistența conlucrării în cadrul instituțional, încă din anul 2002, menționat în paragraful anterior. Totodată, teritoriul GAL coincide în totalitate cu un teritoriu geografic ce constituie o regiune istorică și etnografică cu identitate proprie, istorie și cultură comune. Acest teritoriu unitar se compune din două zone distincte (partea superioară a văii și partea mediană/inferioară a văii) în privința valențelor și a potențialului economic, respectiv a situației sociale și a tendințelor demografice. În pofida diferențelor și a discrepanțelor, aceste două zone au devenit de-a lungul istoriei un tot unitar, existând o complementaritate, și un flux economic și demografic între ele, punctul de convergență, centrul gravitațional aflându-se chiar în mijlocul teritoriului: orașul Miercurea Nirajului. Această conviețuire, interdependență și complementaritate sunt garanția implicării active și a interesului fiecărei UAT în dezvoltarea teritoriului. Al treilea motiv îl constituie ordinea de valori, obiectivele generale și prioritățile de dezvoltare al fiecărei comune care sunt

împărtășite și se regăsesc în strategiile de dezvoltare locale ale fiecărui UAT de pe teritoriul GAL. Aceste direcții de dezvoltare comune definite în aceste documente strategice se regăsesc și în prezenta strategie de dezvoltare microregională respectiv sunt sintetizate prin obiectivele, domeniile de intervenție și măsurile propuse în acest document. De aici rezultă un set de **vectori convergenți care exercită un efect de sinergie**, conferind un **sens, direcție comune** în privința **dezvoltării la nivel de teritoriu GAL**.

Analizând componența GAL și membrii provenind din **sectorul privat**, aceștia sunt **reprezentativi** atât în **privința acoperirii teritoriului** (prezența firmelor atât din partea inferioară și mediană a microregiunii – Gheorghe Doja, Acățari, Păsăreni, Miercurea Nirajului, Vărgata - cât și din partea superioară a teritoriului – Eremitu, Bereni, Măgherani, Hodoșa sau din zona periurbană – Corunca). De asemenea, membrii GAL aparținând sectorului privat sunt **reprezentativi și din perspectiva domeniilor de activitate** în care aceștia își desfășoară activitatea. Este reprezentat atât sectorul serviciilor turistice (ofertanți de servicii de cazare, masă și agrement), domeniul construcțiilor/instalațiilor, domeniul fabricării/prelucrării produselor alimentare/agricole și din masă lemnoasă, domeniul agricol (apicultură, pomicultură, cultură vegetală și creșterea animalelor), domeniul comerțului cu amănuntul.

În privința ONG-urilor aceleași concluzii sunt valabile ca și în cazul sectorului privat. Astfel, putem vorbi de **reprezentativitate** atât **din perspectiva acoperirii geografice a teritoriului** (fiecare UAT este reprezentat de cel puțin un ONG) cât și **din punctul de vedere al domeniului de activitate**. Partenerii civili membrii al GAL Valea Nirajului reprezintă tot atâtea inițiative comunitare, civice locale care se adresează tuturor straturilor sociale și tuturor categoriilor de vârstă. Printre membrii GAL regăsim ONG-uri care își **propun sprijinirea turismului prin protejarea**, promovarea și valorizarea patrimoniului cultural material și imaterial și **natural**; oferă **servicii de educație formală și non-formală** respectiv **activități sportive** pentru tineret și **în special populației de rromi**; au ca scop **dezvoltarea vieții socio-profesionale** în mediu rural, sunt angajați în **promovarea conservării biodiversității și a dezvoltării durabile** în mediu rural, **organizează și oferă activități culturale, muzicale, sociale, economice, sprijină crescătorii de animale**. Se impune menționarea câtorva ONG-uri care în decursul anilor prin activitățile pe care le-au propus au dat dovadă de angajament ferm și de interes în implicarea dezvoltării comunităților locale, și care, depășind nivelul local, gândesc la nivel de microregiune/teritoriu GAL, oferind activități care au impact la nivelul întregului teritoriu omogen. **Asociația de Dans Bekecs** (păstrarea, promovarea și transmiterea moștenirii culturale imateriale de dansuri populare în toate comunele de pe teritoriu, în țară și peste hotare), **Asociația Celeritas** (pionierat în domeniul protecției mediului și a conservării biodiversității și a promovării agriculturii de proximitate), **Asociația Pro Eremieni și Drojdii** (valorificarea fructelor de pe raza microregiunii prin prelucrare în cadrul unei prese comunitare), **Asociația NYISZ** (activități pentru tineret și implicarea în organizarea Zilelor Microregiunii Văii Nirajului) și **Asociația de Prietenie Hodos-Venerque** (promovarea dialogului între cetățenii europeni și tinerii din UE prin organizarea anuală a unor schimburi internaționale de tineret și întâlniri între cetățeni).

Asociația Focus Eco Center activează în domeniul protecției mediului și a conservării biodiversității, a promovării agriculturii de proximitate, pe plan regional (județul Mureș). Dintre numeroasele proiecte de succes ale asociației două s-au realizat pe teritoriul GAL Valea

Nirajului, **Comuna Găleşti, Sat Adrianu Mare:** deschiderea primului centru de Educație Ecologică și reabilitarea unei zone umede în Transilvania, proiecte cu efect multiplicator.

CAPITOLUL III: Analiza SWOT (analiza punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor)

ANALIZA SWOT	
1. PREZENTARE GEOGRAFICĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➤ varietatea formelor de relief, "resursă" din perspectiva turismului și a agriculturii, astfel: - partea superioară a Văii Nirajului: relief montan și colinar, sit de înaltă valoare naturală cu biodiversitate excepțională și peisaj valoros, respectiv valențe în domeniul pomiculturii; - partea inferioară a Văii Nirajului: relief colinar și de câmpie cu climă și tipuri de sol favorabile legumiculturii; ➤ rețea hidrografică bine proporționată pe teritoriul (aceasta fiind determinată de pârâul Niraj); ➤ zonă cu risc de calamități naturale (inundații) redus	➤ varietatea formelor de relief, sursa unor disparități și inegalități economice, demografice, sociale pe teritoriul GAL. Din aceste perspective partea superioară a Văii Nirajului este mai defavorizată decât partea mediană sau inferioară a GAL; ➤ partea superioară a Văii Nirajului: spațiu geografic cu relief montan și colinar, cu văi înguste, care, combinat cu slaba dezvoltare a infrastructurii rutiere, duce la izolarea unor sate: e.g. Maia, Mărculeni, Ihod, Șilea Nirajului, Torba, Corbești, Beu; ➤ potențial turistic nesemnificativ pe partea inferioară a Văii Nirajului; habitat și peisaj natural periclitat, parțial sau complet distrus pe partea mediană și inferioară a teritoriului, albia pârâului Niraj fiind regularizată, amenajată și îndiguită.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➤ valorizarea resurselor care decurg din varietatea formelor de relief (peisajul, biodiversitatea, patrimoniul natural, solurile de calitate, fertile și prielnice activităților agricole) prin: - diversificarea activităților agricole prin încurajarea activităților în sectorul turistic și antreprenorial; - încurajarea inițiativelor care se bazează pe forme asociative și care vizează desfacerea, prelucrarea, promovarea produselor agricole locale.	➤ disparitățile și inegalitățile economice, demografice, sociale pe teritoriul GAL se accentuează și satele cele mai izolate se depopulează; ➤ exploatarea excesivă a bogățiilor naturii, practicile agricole necorespunzătoare pun în pericol biodiversitatea și echilibrul natural; ➤ scăderea nivelului pânzei freatice în zonele în care albia Nirajului a fost regularizată și care, împreună cu fenomenul climatic de încălzire

	globală măresc riscul de secetă și vor scade randamentul agricol al zonei.
2. MEDIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➤ bogăție în resurse naturale, biodiversitate (faună și floră); ➤ aproape 54% a teritoriului GAL arie de protecție specială avifaunistică Natura 2000, sit de înaltă valoare naturală și prin consecință cu un potențial turistic ridicat; ➤ fond forestier însemnat în partea superioară a teritoriului GAL (12.870 ha); ➤ existența unor plante rare, protejate (Ex. Fritillaria meleagris); ➤ calitatea aerului cu mult superioară față de media din județul Mureș.	➤ Poluare produsă de traficul rutier (localități aflate lângă noduri rutiere importante, ex. Acățari); ➤ deversarea continuă a apelor uzate în pâraie, sursă de poluare permanentă; ➤ diseminarea inefficientă în rândul populației a informațiilor legate de situl Natura 2000, formarea unor percepții greșite în rândul populației pe baza unor informații incomplete sau false, legate de ariile protejate Natura 2000; ➤ creșterea pericolului de inundații și al dezechilibrului ecologic datorită exploatării nesistematice și exagerate a pădurilor, precum și exploatării depozitelor de pietriș, balast și nisip din albia Nirajului;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➤ valorizarea patrimoniului natural prin încurajarea activităților turistice;	➤ exploatarea excesivă a bogățiilor naturii (tăiere excesivă de masă lemnoasă, exploatarea excesivă a pietrișului și a nisipului din pâraul Niraj) respectiv practicile agricole necorespunzătoare pun în pericol biodiversitatea și echilibrul natural;
3. POPULAȚIE, DEMOGRAFIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➤ diversitatea etnică a populației: maghiari, români, rromi; ➤ diversitate religioasă reflectată și prin patrimoniul arhitectural religios divers și valoros; ➤ forță de muncă disponibilă;	➤ declin demografic în pofida creșterii numărului populației (datorată migrării populației din mediul urban) în comunele limitrofe Târgu-Mureșului; ➤ scădere numerică și îmbătrânire accentuată în satele izolate geografic și aflate la distanță mai mare de polii de creștere; ➤ pondere semnificativă a pensionarilor în structura populației;

	➤ populație marginalizată, inclusiv de rromi, care au acces la servicii sociale insuficient/slab dezvoltate
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➤ creșterea continuă a populației prin migrarea și mai accentuată din mediul urban, creșterea sporului natural datorită dezvoltării economice. ➤ creșterea numărului de persoane cu studii de specialitate în agricultură datorită prezenței Universității Sapienția;	➤ Adâncirea procesului de îmbătrânire a populației, depopularea a unor așezări; ➤ creșterea ratei șomajului; ➤ eventuală subfinanțare a sistemului de învățământ și astfel scăderea calității actului educațional va determina scăderea numărului persoanelor cu studii medii și superioare;
4. ECONOMIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➤ bogăție în resurse neconvenționale și regenerabile (geografic, natural și cultural), valorificabile în domeniul turismului; ➤ existența unui centru de informare turistică a microregiunii; ➤ potențial agricol ridicat (legumicultură și pomicultură); ➤ creșterea numărului de agenți economici și în special evoluție pozitivă în domeniul turismului și a serviciilor turistice;	➤ disparități semnificative privind fenomenul de îmbătrânire (accentuată în satele izolate geografic și aflate la distanță mai mare de polii de creștere); ➤ disparități în privința ratei șomajului; ➤ resurse locale (patrimoniu natural și cultural) nevalorificate; ➤ populație marginalizată, inclusiv de rromi, fără loc de muncă/venit
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➤ valorizarea patrimoniului natural prin încurajarea activităților turistice; ➤ diversificarea activităților agricole prin dezvoltarea turismului; ➤ încurajarea parteneriatelor între producători și instituții de învățământ/de cercetare locale; ➤ încurajarea unor parteneriate, structuri asociative între diferiți actori ai economiei;	➤ disparitățile și inegalitățile în ceea ce privește economia, demografia, situația socială pe teritoriul GAL se accentuează și satele cele mai izolate se depopulează; ➤ exploatarea excesivă a bogățiilor naturii (tăiere excesivă de masă lemnoasă, exploatarea excesivă a pietrișului și a nisipului din pârâul Niraj) respectiv practicile agricole necorespunzătoare pun în pericol biodiversitatea și echilibrul natural; ➤ exploatarea excesivă, iresponsabilă a resurselor naturale, practicile agricole necorespunzătoare pun în pericol biodiversitatea și echilibrul natural.
5. EDUCAȚIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE

➤ existența a cel puțin o școală primară și una gimnazială în fiecare comună; ➤ existența unei unități de învățământ superior cu profil în domeniul agricol;	➤ scădere continuă a numărului de elevi/cadre didactice pe toate nivelurile de învățământ ➤ populație marginalizată, inclusiv de rromi, elevi în dificultate socială/economică, abandon școlar;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➤ creare și dezvoltare de infrastructuri și servicii sociale;	➤ scădere continuă a numărului de elevi va conduce la desființare de școli; scădere numărului cadrelor didactice și mobilitatea acestora ("navetiști") va influența negativ calitatea educației și va conduce la discrepanțe și mai accentuate;
6. INFRASTRUCTURA DE BAZĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➤ rețea rutieră dezvoltată, proximitate de Aeroportul Transilvania; ➤ distanță mică și acces direct/facil între teritoriul GAL și stațiuni turistice de interes național (Sovata) și local (Praid) respectiv Corund, Sărățeni, Ghindari, Sângeorgiu de Pădure, Bălăușeri; ➤ porțiune a căii ferate înguste devenită atracție turistică - "Mocănița"; ➤ existența de servicii de bază și servicii socio-medicale în jurul unor poli microregionale (Acățari, M. Niraj, Bereni, Măgherani);	➤ rețea rutieră subdezvoltată în unele localități izolate; ➤ lipsa de cooperare cu organizațiile turistice/actorii din domeniul turismului din zonele învecinate (Ținutul Sării și Valea Târnavei Mici / stațiuni turistice de interes național (Sovata) și local (Praid) respectiv Corund, Sărățeni, Ghindari, Sângeorgiu de Pădure, Bălăușeri) ➤ slaba dezvoltare sau lipsa infrastructurilor și serviciilor sociale și a serviciilor de bază în mai multe comune de pe raza GAL;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➤ posibilitatea dezvoltării turismului grație infrastructurii rutiere dezvoltate și proximității Aeroportului Transilvania respectiv legăturii directe între Ținutul Sării și GAL Valea Nirajului; ➤ sinergii/cooperare cu zonele învecinate în vederea dezvoltării turismului; ➤ dezvoltarea/înființarea de servicii de bază, servicii sociale și medicale în alte localități de pe raza GAL;	➤ accentuarea disparităților economice din cauza lipsei fondurilor pentru dezvoltarea rețelelor rutiere în localitățile izolate geografic sau cu populație mică; ➤ dificultate în realizarea unei cooperări reale cu organizațiile turistice/actorii din domeniul turismului din zonele învecinate din cauza nerecunoașterii intereselor comune; ➤ accentuarea disparităților sociale din cauza lipsei fondurilor pentru dezvoltarea/înființarea de servicii

	sociale și de servicii de bază în localitățile izolate geografic sau cu populație mică;
7. PATRIMONIUL ARHITECTURAL ȘI CULTURAL	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➤ patrimoniu arhitectural religios și vernacular bogat (vestigii arheologice romane, biserici medievale, gospodării țărănești și porți sculptate tradiționale); ➤ patrimoniu cultural imaterial bogat și viu: - meșteșuguri tradiționale; - folclor viu; - evenimente tradiționale; - festivaluri și manifestări culturale de marcă; ➤ existența asociațiilor și fundațiilor orientate spre promovarea și valorizarea patrimoniului arhitectural și cultural respectiv a unui proiect turistic complex implementat pe teritoriul GAL (Centru de Informare Turistică, materiale de promovare, portal turistic web)	➤ neajunsuri în protecția, reabilitarea și valorificarea patrimoniului cultural material și imaterial; ➤ neajunsuri în cooperarea între asociațiile și fundațiile orientate spre promovarea și valorizarea patrimoniului arhitectural respectiv proprietarii acestor obiective de patrimoniu (culte religioase, UAT-uri sau persoane fizice)
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
➤ păstrarea și valorizarea patrimoniului arhitectural material (religios și vernacular) și imaterial; ➤ crearea unor liste locale ale acelor monumente de interes local/regional care nu sunt incluse în lista monumentelor istorice (Ministerul Culturii); ➤ promovarea în continuare a patrimoniului cultural material și imaterial prin alte mijloace (spoturi video și audio, panouri, indicatoare, tipărituri, participare la târguri turistice etc.) ➤ crearea unei identități vizuale propriie microregiunii;	➤ deteriorarea/reabilitarea necontrolată a monumentelor arhitecturale și dispariția peisajului arhitectural rural tradițional și prin consecință pierderea atractivității turistice; ➤ neajunsuri în cooperarea între asociațiile și fundațiile orientate spre promovarea și valorizarea patrimoniului arhitectural respectiv proprietarii de obiective de patrimoniu (culte religioase, UAT-uri sau persoane fizice)

Pe baza analizei SWOT s-au identificat următoarele **nevoi**:

- protejarea, păstrarea și valorificarea resurselor/habitatelor naturale și al peisajului natural;
- protejarea, păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural imaterial și material;
- încurajare inițiativelor bazate pe forme asociative, în mod special în domeniul turismului;
- dezvoltarea și diversificarea economiei locale;
- sprijinirea activităților turistice și meșteșugărești;
- încurajarea acțiunilor de cooperare între actorii turistici de pe teritoriul GAL și de pe zonele/microregiunile adiacente;

- crearea/dezvoltarea infrastructurii sociale;
- dezvoltarea serviciilor de bază;
- inversarea declinului economic și social și a depopulării din teritoriu;
- îmbunătățirea calității vieții.

CAPITOLUL IV: Obiective, priorități și domenii de intervenție

Obiectivele specifice locale care au fost definite în privința dezvoltării teritoriului GAL sunt:

1. diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonei Văii Nirajului;
2. dezvoltarea economiei turismului pe teritoriul GAL Valea Nirajului;
3. crearea întreprinderilor în domeniul serviciilor turistice și a meșteșugurilor și în alte domenii ale economiei;
4. diversificarea serviciilor turistice de pe teritoriu prin încurajarea acțiunilor de cooperare între micii actori în domeniul economiei turismului;
5. crearea de locuri de muncă;
6. îmbunătățirea infrastructurii de agrement de uz public;
7. îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului;
8. crearea/dezvoltarea/îmbunătățirea serviciilor publice – inclusiv a celor sociale - locale;
9. îmbunătățirea siguranței publice;
10. păstrarea, promovarea și valorizarea patrimoniului cultural, a peisajului rural și a siturilor naturale Natura2000 și a siturilor de înaltă valoare naturală;
11. sensibilizarea populației asupra importanței păstrării și ocrotirii patrimoniului cultural imaterial și material și cel natural;
12. realizarea acțiunilor privind patrimoniul cultural imaterial și natural;
13. facilitarea accesului grupurilor marginalizate la servicii sociale

Pentru atingerea acestor obiective au fost elaborate următoarele **măsuri multisectoriale, complementare și sinergice**: M1/6A Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole; M2/6B Sprijin pentru investițiile în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază; M3/6B Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală; M4/6B Investiții în infrastructura socială; M5/6B Înființarea și dezvoltarea structurilor asociative în domeniul turismului

Relația dintre obiectivele specifice locale, măsurile propuse și obiectivele transversale :

M1/6A va duce la îndeplinirea următoarelor obiective specifice: diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonei Văii Nirajului; dezvoltarea economiei turismului pe teritoriul GAL Valea Nirajului, Crearea întreprinderilor în domeniul serviciilor turistice și a meșteșugurilor și în alte domenii ale economiei, crearea de locuri de muncă. Măsura contribuie la obiectivele transversale: *Inovare*: Diversificarea activităților economice sprijinite din zona Văii Nirajului deschide noi oportunități și posibilități în vederea adoptării de metode noi, utilizării de tehnologii și soluții inovatoare, elemente prin care se va crește atractivitatea satelor din Valea Nirajului. *Mediu și climă*: Măsura promovează activitățile non-agricole din domeniul agro-turismului și a meșteșugurilor tradiționale, iar activitățile sprijinite vizează practicarea unui turism responsabil care să evite degradarea zonelor naturale și culturale, și promovarea acestor zone, prin care se contribuie inclusiv la promovarea biodiversității.

Realizarea investițiilor în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei se prezintă în cadrul măsurii atât ca activitate eligibilă, cât și un criteriu de priorizare a investițiilor. În acest mod proiectele selectate vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice și la utilizarea energiei provenite din surse regenerabile.

M2/6B va duce la îndeplinirea următoarelor obiective specifice: îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului; îmbunătățirea infrastructurii de agrement de uz public; crearea/dezvoltarea/îmbunătățirea serviciilor publice – inclusiv a celor sociale – locale; îmbunătățirea siguranței publice. Măsura contribuie la obiectivele transversale: *Mediu și climă*: Realizarea investițiilor în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei se prezintă în cadrul măsurii atât ca activitate eligibilă, cât și un criteriu de priorizare a investițiilor. În acest mod proiectele selectate vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice și la utilizarea energiei provenite din surse regenerabile.

M3/6B va duce la îndeplinirea următoarelor obiective specifice: îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului; păstrarea, promovarea și valorizarea patrimoniului cultural, a peisajului rural și a siturilor naturale Natura2000 și a siturilor de înaltă valoare naturală; sensibilizarea populației asupra importanței păstrării și ocrotirii patrimoniului cultural imaterial și material și cel natural; realizarea acțiunilor privind patrimoniul cultural imaterial și natural. Măsura contribuie la obiectivele transversale: *Mediu și climă*: Realizarea investițiilor în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei se prezintă în cadrul măsurii ca și criteriu de priorizare a investițiilor. În acest mod proiectele selectate vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice și la utilizarea energiei provenite din surse regenerabile.

M4/6B va duce la îndeplinirea următoarelor obiective specifice: îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului; crearea/dezvoltarea/îmbunătățirea serviciilor publice – inclusiv a celor sociale – locale; facilitarea accesului grupurilor marginalizate la servicii sociale. Măsura contribuie la obiectivele transversale: *Mediu și climă*: Realizarea investițiilor în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei se prezintă în cadrul măsurii atât ca activitate eligibilă, cât și un criteriu de priorizare a investițiilor. În acest mod proiectele selectate vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice și la utilizarea energiei provenite din surse regenerabile.

M5/6B va duce la îndeplinirea următoarelor obiective specifice: diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonei Văii Nirajului, dezvoltarea economiei turismului pe teritoriul GAL Valea Nirajului, diversificarea serviciilor turistice de pe teritoriu prin încurajarea acțiunilor de cooperare între micii actori în domeniul economiei turismului, îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului, sensibilizarea populației asupra importanței păstrării și ocrotirii patrimoniului cultural imaterial și material și cel natural.

Obiectivul de dezvoltare rurală 3:	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Indicatori de rezultat

Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă Obiective transversale Mediu Inovare	P6 Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	6A Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă	M1/6A Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole	6A Cheltuiala publică totală: 420.000 euro
		6B Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale	M2/6B Sprijin pentru investițiile în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază	6A Numărul de locuri de muncă create: 6
				6B Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 38.392 locuitori
			M3/6B Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală	6B Cheltuiala publică totală: -420.000 euro FEADR; - 32.000,00 euro EURI
				6B Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 38.392 locuitori
			M4/6B Investiții în infrastructura socială	6B Cheltuiala publică totală: - 80.000 euro FEADR - 64.674,38 euro EURI
				6A Numărul de locuri de muncă create: 1
			M5/6B Iniințarea și dezvoltarea	6B Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri

			structurilor asociative domeniul turismului	în	îmbunătățite: 20 actori interesați în domeniul turismului care beneficiază de rezultatele diseminate
					6B Cheltuiala publică totală: 80.000_euro
					6A Numărul de locuri de muncă create: 1
					6A Formă asociativă nou creată: 1

CAPITOLUL V: Prezentarea măsurilor
Demonstrarea valorii adăugate
Caracterul integrat și inovator

Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole - M1/6A

Tipul măsurii:

- ☐ INVESTIȚII
- ☐ SERVICII
- ☒ SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Investițiile realizate în cadrul acestei măsuri vor contribui la promovarea diversificării activităților non-agricole în teritoriu, în special activitățile din domeniul turismului, și implicit la crearea de locuri de muncă.

Sprijinul din cadrul acestei măsuri va adresa următoarele nevoi: *"Dezvoltarea și diversificarea economiei locale", "Sprijinirea activităților turistice și meșteșugărești", "Protejarea, păstrarea și valorificarea resurselor/habitatelor naturale și a peisajului natural", "Inversarea declinului economic și social și a depopulării din teritoriu"*.

Obiective de dezvoltare rurală:

Măsura contribuie la

- *Obiectivul de dezvoltare rurală c) Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea locurilor de muncă conform Reg. (UE) nr. 1305/2013, art. 4.*

Obiective specifice ale măsurii:

- Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonei Văii Nirajului;
- Dezvoltarea economiei turismului pe teritoriul GAL Valea Nirajului;
- Crearea întreprinderilor în domeniul serviciilor turistice și a meșteșugurilor și în alte domenii ale economiei;
- Crearea de locuri de muncă.

Măsura contribuie la prioritățile P6. *Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale* prevăzut la art. 5., Reg (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 19 din Reg. (UE) nr. 1305/2013: Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție principal DI 6A Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013).

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare: Diversificarea activităților economice sprijinite din zona Văii Nirajului deschide noi oportunități și posibilități în vederea adoptării de metode noi, utilizării de tehnologii și soluții inovatoare, elemente prin care se va crește atractivitatea satelor din Valea Nirajului.

Mediu și climă: Măsura promovează activitățile non-agricole din domeniul agro-turismului și a meșteșugurilor tradiționale, iar activitățile sprijinite vizează practicarea unui turism responsabil care să evite degradarea zonelor naturale și culturale, și promovarea acestor zone, prin care se contribuie inclusiv la promovarea biodiversității. Realizarea investițiilor în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei se prezintă în cadrul măsurii atât ca activitate eligibilă, cât și un criteriu de prioritizare a investițiilor. În acest mod proiectele selectate vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice și la utilizarea energiei provenite din surse regenerabile.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL:

M3/6B – unde întreprinderile din domeniul turismului sunt beneficiari indirecti

M5/6B – unde întreprinderile din domeniul turismului sunt beneficiari directi

Sinergia cu alte măsuri din SDL: M2/6B, M3/6B, M4/6B, M5/6B – toate măsurile contribuie la realizarea priorității P6 - Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Măsura permite valorizarea unor resurse locale neconvenționale și inepuizabile precum patrimoniul cultural imaterial și material și cel natural respectiv permite valorificarea produselor locale prin intermediul activităților turistice și agroturistice. Această plus valoare reiese prin intermediul criteriilor de selecție stabilite pentru această măsură.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii.

R (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime.

Actul delegat (UE) nr. 480/2014 de completare a R(UE) nr. 1303/2013

R(UE) nr. 215/2014 al Comisiei de completare a R(UE) nr. 1303/2013

Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanță de Urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța Guvernului nr. 8/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale cu modificările și completările ulterioare.

Ordonanța de Urgență nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- Fermieri sau membrii unei gospodării agricole, care își diversifică activitatea prin înființarea unei activități non-agricole în spațiul rural pentru prima dată;
- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici existente din spațiul rural, care își propun activități non-agricole, pe care nu le-au mai efectuat până la data aplicării pentru sprijin;
- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici noi, înființate în anul depunerii aplicației de finanțare sau cu o vechime de maxim 3 ani fiscali, care nu au desfășurat activități până în momentul depunerii acestora (start-up).

Beneficiari indirecți:

- UAT-urile pe raza cărora se înființează întreprinderi noi
- Populația teritoriului: creare de locuri de muncă

Complementaritate:

- această măsură (*M1/6A – Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole*) se adresează fermierilor sau membrilor unei gospodării, micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici care sunt beneficiarii indirecți ai Măsurii *M3/6B - Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală*.

- această măsură (*M1/6A – Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole*) se adresează fermierilor sau membrilor unei gospodării, micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici care sunt beneficiari direcți și indirecți pe *Măsura M5/6B Înființarea și dezvoltarea structurilor asociative în domeniul turismului*.

5. Tip de sprijin

Se va stabili în conformitate cu prevederile art. 67 al Reg. (UE) nr. 1303/2013, adică

- Sume forfetare care nu depășesc limitele cuantumului stabilite în PNDR pentru aceleași tipuri de operațiuni la care se aplică acest tip de sprijin.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni eligibile:

- Activități de producție în vederea comercializării (de ex: fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente; fabricare produse electrice, electronice, producție de combustibil din biomasă etc.), producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile pentru desfășurarea propriei activități, ca parte integrantă a proiectului
- Activități meșteșugărești (ex. activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole, de ex: olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc)
- Activități turistice (de ex: servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică)
- Servicii (ex. medicale, sociale, sanitar-veterinare; reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate juridică, audit; servicii în tehnologia informației și servicii informatice; servicii tehnice, administrative, alte servicii destinate populației din spațiul rural, etc.), cu excepția activităților turistice.

Acțiuni neeligibile:

- Activități de prestare de servicii agricole, respectiv achiziționarea de utilaje și echipamente agricole aferente;
- Activități de producere și comercializare a produselor din Anexa I la tratat.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să prezinte un plan de afaceri;
- Proiectul trebuie să se încadreze în cel puțin unul dintre tipurile de activități sprijinite prin măsură;
- Sediul social și punctul/punctele de lucru trebuie să fie situate în teritoriului eligibil LEADER al GAL Valea Nirajului;
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în cel mult 9 luni de la data deciziei de acordare a sprijinului.

Alte angajamente:

- Înaintea solicitării celei de-a doua tranșe de plată, solicitantul face dovada desfășurării activităților comerciale prin producția comercializată sau prin activitățile prestate, în procent de minim 30% din valoarea primei tranșe de plată (cerința va fi verificată în momentul finalizării implementării planului de afaceri).

8. Criterii de selecție

- Principiul prioritizării sectoarelor prioritare conform Strategiei de Dezvoltare Locală a Văii Nirajului;

- Principiul stimulării activităților turistice în sensul prioritizării activităților turistice desfășurate în zonele cu arii naturale protejate/cu patrimoniu cultural local, care sunt în conformitate cu Strategia de Dezvoltare Locală;
- Principiul prioritizării activităților meșteșugărești cu specific local;
- Principiul prioritizării tipului de investiție care contribuie la obiectivul transversal de dezvoltare rurală legat de protecția mediului: investiții în eficiență energetică și protecția mediului;

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Strategiei de Dezvoltare Locală a Văii Nirajului.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil va respecta prevederile R (CE) nr. 1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis și nu va depăși 200.000 de euro/beneficiar pe 3 ani fiscali!

Cuantumul sprijinului este de 46.992,82 de euro/proiect

Sprijinul pentru înființarea de activități non-agricole în zonele rurale se va acorda, sub formă de primă, în două tranșe astfel:

- 70% din cuantumul sprijinului la semnarea deciziei de finanțare
- 30% din cuantumul sprijinului se va acorda cu condiția implementării corecte a planului de afaceri, fără a depăși cinci ani de la semnarea deciziei de finanțare

În cazul neimplementării corecte a planului de afaceri, sumele plătite vor fi recuperate proporțional cu obiectivele nerealizate.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Indicator de rezultat
6A	Cheltuiala publică totală	420.000 de euro
6A	Numărul de locuri de muncă create	6

Sprijin pentru investițiile în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază- M2/6B

Tipul măsurii:

- ☒ **INVESTIȚII**
- ☐ **SERVICII**
- ☐ **SPRIJIN FORFETAR**

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

În cadrul acestei măsuri vor fi sprijinite investiții pentru crearea , îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement și culturale, și a infrastructurii aferente, investiții în acțiuni de mediu și digitalizare. Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la rezolvarea nevoilor identificate, privind *"Dezvoltarea serviciilor de bază", "Îmbunătățirea calității vieții" și "Inversarea declinului economic și social și a depopulării din teritoriu"*.

Obiectiv de dezvoltare rurală:

Măsura contribuie la Obiectivul de dezvoltare rurală c). *Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă* conform Reg. (UE) nr. 1305/2013, art.4.

Obiective specifice ale măsurii:

- îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului;
- îmbunătățirea infrastructurii de agrement de uz public;
- crearea/dezvoltarea/îmbunătățirea serviciilor publice – inclusiv a celor sociale – locale;
- îmbunătățirea siguranței publice.

Măsura contribuie la prioritatea P6. *Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale* prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013: Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție DI 6B *Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale*, prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Mediu și climă: Realizarea investițiilor în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei se prezintă în cadrul măsurii atât ca activitate eligibilă, cât și un criteriu

de prioritizare a investițiilor. În acest mod proiectele selectate vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice și la utilizarea energiei provenite din surse regenerabile.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL:

M3/6B, M4/6B - prin UAT-urile din teritoriu, care sunt beneficiari direcți pe toate cele trei măsuri

Sinergia cu alte măsuri din SDL: M1/6A, M3/6B, M4/6B, M5/6B – toate măsurile contribuie la realizarea priorității P6 - Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Îmbunătățirea infrastructurii de bază în localitățile de pe teritoriul GAL contribuie la îmbunătățirea peisajului rural și la creșterea atractivității din punct de vedere turistic a localităților, având ca rezultat indirect dezvoltarea economiei locale pe calea turismului.

3. Trimiteri la alte acte legislative

R(UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

R(UE) nr. 480/2014 de completare a R(UE) nr. 1303/2013

R(UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R(UE) nr. 1305/2013

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale – republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Hotărârea de Guvern mnr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- UAT-uri comune și orașe mici conform legislației naționale în vigoare, din teritoriul Asociației LEADER Valea Nirajului
- ONG-uri definite conform legislației în vigoare, pentru investițiile în infrastructura de agrement și culturale și serviciile aferente acestora

Beneficiari indirecți:

- Populația teritoriului: îmbunătățirea serviciilor de bază pentru populație

Complementaritate:

- această măsură (M2/6B – *Sprijin pentru investițiile în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază*) se adresează UAT-urilor din teritoriul GAL Valea Nirajului care sunt incluși în categoria beneficiarilor direcți ai Măsurii M3/6B (*Patrimoniu cultural și natural*,

peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală) și ai Măsurii M4/6B (Investiții în infrastructura socială).

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, numai în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul acestei măsuri vor fi sprijinite investiții pentru crearea , îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement și culturale, și a infrastructurii aferente.

Acțiuni eligibile:

a) Investiții în active corporale

- construcția, modernizarea și/sau dotarea spațiilor publice locale și a serviciilor aferente acestora (de ex. piețe locale, parcuri, terenuri de joacă, stații de autobuz, iluminat public, sisteme de supraveghere comunale etc.), inclusiv dotări în vederea economisirii energiei;
- construcția, modernizarea și/sau dotarea facilităților care sprijină activități de agrement pentru populație (de ex. terenuri de sport multifuncționale, parcuri de antrenament, centre de comunitate pentru activități culturale și sociale etc);
- Investiții în acțiuni de mediu (investiții în energie regenerabilă, sisteme fotovoltaice, panouri fotovoltaice, sisteme de economisire a energiei, etc.)

b) Investiții în active necorporale

- Costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția și modernizarea de bunuri mobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții-montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

c) acțiuni și investiții pentru fonduri EURI:

- Investiții în acțiuni de digitalizare (de exemplu: achiziția de calculatoare, lap-topuri, Camere de supraveghere, echipamente de automatizare legată la o rețea, licențe, servicii de arhivare cloud, creare de websituri, echipamente IT și software, etc.).

Acțiuni neeligibile:

- Contribuția în natură;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;

- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată
- Investiția trebuie să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Valea Nirajului
- Investiția trebuie să fie în corelare cu strategia de dezvoltare locală a GAL Valea Nirajului, strategia de dezvoltare locală a UAT-ului și/sau strategia de dezvoltare județeană.
- Investiția trebuie să respecte Planul Urbanistic General
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea, oportunitatea și potențialul economic al acesteia

8. Criterii de selecție

- Principiul prioritizării tipului de investiții în sensul prioritizării investițiilor în facilități care sprijină activitățile de agrement, în mod direct/indirect contribuie la inversare a declinului economic și social și a depopulării din teritoriului Valea Nirajului;
- Principiul prioritizării tipului de investiție care contribuie la obiectivul transversal legat de protecția mediului: investiții în eficiență energetică și protecția mediului;
- Prioritizarea proiectelor cu cel mai mare impact microregional (cel puțin 3 UAT-uri din teritoriul eligibil LEADER).

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Strategiei de Dezvoltare Locală a Văii Nirajului.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri va fi de 100% din totalul cheltuielilor eligibile:

- pentru proiectele negeneratoare de venit aplicate de UAT-uri și ONG-uri,
- pentru proiectele generatoare de venit de utilitate publică aplicate de ONG-uri.

și nu va depăși 60.000 de euro/proiect.

10.

a) Indicatori de monitorizare FEADR

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Indicator de rezultat
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	38.392 locuitori
6B	Cheltuiala publică totală	420.000 de euro

b) Indicatori de monitorizare EURI

Indicator de monitorizare	Indicator de rezultat
Cheltuială publică totală	32.000,00 euro

Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală - M3/6B

Tipul măsurii:

☒ INVESTIȚII

☒ SERVICII

☐ SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

În cadrul acestei măsuri vor fi sprijinite acțiuni și investiții asociate cu întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural din zonă, al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, inclusiv aspectele socio-economice conexe, precum și acțiuni de sensibilizare.

Sprijinul acordat prin măsura 3/6B, care are în vedere susținerea de întreținere, refacere și modernizare a elementelor de patrimoniu cultural și natural, acțiunilor de conservare și sensibilizare privind patrimoniul material și imaterial local, va contribui la punerea în valoare a moștenirii culturale locale, promovarea turismului local, având astfel efecte pozitive asupra nivelului de trai din zona Văii Nirajului și asupra fenomenului de declin economic și social și depopularea zonei.

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la rezolvarea nevoilor identificate, privind "*Protejarea, păstrarea și valorificarea resurselor/habitatelor naturale și al peisajului natural*", "*Protejarea, păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural material și imaterial*".

Obiectiv de dezvoltare rurală:

Măsura contribuie la *Obiectivul de dezvoltare rurală c) Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea locurilor de muncă* conform Reg. (UE) nr. 1305/2013, art. 4.

Obiective specifice ale măsurii:

- îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului;
- păstrarea, promovarea și valorizarea patrimoniului cultural, a peisajului rural și a siturilor naturale Natura2000 și a siturilor de înaltă valoare naturală;
- sensibilizarea populației asupra importanței păstrării și ocrotirii patrimoniului cultural imaterial și material și cel natural;
- realizarea acțiunilor privind patrimoniul cultural imaterial și natural.

Măsura contribuie la prioritatea *P6. Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale* prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013: Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție DI 6B Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale, prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare:

Mediu și climă: Realizarea investițiilor în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei se prezintă în cadrul măsurii ca și criteriu de prioritizare a investițiilor. În acest mod proiectele selectate vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice și la utilizarea energiei provenite din surse regenerabile.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL:

M1/6B – prin întreprinderile din domeniul turismului, care sunt beneficiari direcți pe M1 și beneficiari indirecti pe M3,

M2/6B, M4/6B – prin UAT-urile din teritoriu, care sunt beneficiari direcți pe ambele măsuri,

M5/6B – prin ONG-uri din domeniul turismului, care sunt beneficiari direcți pe ambele măsuri

Sinergia cu alte măsuri din SDL: M1/6A, M2/6B, M4/6B, M5/6B – toate măsurile contribuie la realizarea priorității P6 - Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Măsura permite valorizarea unor resurse locale neconvenționale și inepuizabile precum patrimoniul cultural imaterial și material și cel natural respectiv permite valorificarea produselor locale prin intermediul activităților turistice și agroturistice. Această plus valoare reiese prin intermediul criteriilor de selecție stabilite pentru această măsură.

3. Trimiteri la alte acte legislative

R(UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

R(UE) nr. 480/2014 de completare a R(UE) nr. 1303/2013

R(UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R(UE) nr. 1305/2013

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale – republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 489 din 28 decembrie 2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor cu modificările și completările ulterioare;

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- UAT-uri comune și orașe mici conform legislației naționale în vigoare, din teritoriul Asociației LEADER Valea Nirajului
- ONG-uri definite conform legislației în vigoare, din teritoriul Asociației LEADER Valea Nirajului;
- Unități de cult conform legislației în vigoare,

Beneficiari indirecți:

- Populația microregiunii Valea Nirajului
- Părți interesate în domeniul turismului:
  - o turiști din țară sau străinătate,
  - o societăți și întreprinderi private din domeniul turismului,
  - o ONG-uri din domeniul turismului și protejarea patrimoniului,
  - o agenții și rețele turistice,
  - o Centrul de informare turistică de la Eremitu și celelalte centre din regiune

- această măsură se adresează în mod indirect fermierilor sau membrilor unei gospodării, micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici care sunt beneficiari indirecți ai acestei măsuri (M3/6B - *Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală*) în calitate de utilizatori finali ai investițiilor din domeniul patrimoniului cultural și natural, și de asemenea sunt beneficiari direcți, care aplică pentru finanțare pe măsura M1/6A - *Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole*.

- această măsură (M2/6B - *Sprijin pentru investițiile în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază*) se adresează UAT-urilor din teritoriul GAL Valea Nirajului care sunt incluși în categoria beneficiarilor direcți ai Măsurii M3/6B (*Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală*) și ai Măsurii M4/6B (*Investiții în infrastructura socială*).

- această măsură se adresează ONG-urilor, beneficiari direcți ai acestei Măsuri (M3/6B *Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală*) care sunt beneficiari direcți și pe Măsura M5/6B - *Înființarea și dezvoltarea structurilor asociative în domeniul turismului*.

5. Tip de sprijin

În conformitate cu prevederile art. 67 al Reg. (UE) nr. 1303/2013:

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, numai în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul acestei măsuri vor fi sprijinite acțiuni și investiții asociate cu întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural din zonă, al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, inclusiv aspectele socio-economice conexe, precum și acțiuni de sensibilizare.

Acțiuni eligibile:

- Acțiuni de informare și de creștere a conștientizării prin:
  - o Realizarea și dotarea traseelor tematice și a cărărilor tematice, culturale și naturale
  - o Centre de vizitatori în zone protejate, dotarea acestora
- Acțiuni de inventariere pentru listarea locațiilor de patrimoniu cultural (material și imaterial) și natural;
- Investiții asociate cu întreținerea, restaurarea și îmbunătățirea patrimoniului cultural local (de ex. reabilitare clădiri care fac parte din patrimoniul arhitectural local, amenajări de spații de expoziție permanente, inclusiv prin schimbare de destinație, reabilitare clădiri bisericesti, poduri, porți tradiționale, fațade sau ansamble de fațade, facilități publice etc)
- Acțiuni de conservare a patrimoniului material și imaterial (de ex. cum ar fi muzica, folclorul, etnologia etc.)
- Dotarea căminelor culturale

Exemplele prezentate mai sus sunt orientative și nu exhaustive!

Acțiuni neeligibile:

- o Restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă B;
- o Construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasă B;
- o Restaurarea/conservarea și/sau dotarea așezămintelor monahale de clasă B;
- o —renovarea căminelor culturale

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Valea Nirajului;
- Proiectele finanțate vor fi dezvoltate în concordanță cu obiectivele specifice identificate la nivelul teritoriului, așa cum sunt ele reflectate în Strategia de Dezvoltare Locală 2014 – 2020 al Asociației LEADER Valea Nirajului;
- Nu este permisă dubla finanțare a aceleași activități/investiții din alte fonduri comunitare sau naționale;
- Beneficiarul trebuie să prezinte toate avizele și autorizațiile necesare investiției;
- Prin memoriul justificativ/studiul de fezabilitate/DALI, proiectul trebuie să demonstreze oportunitatea și necesitatea socio-economică a investiției;
- Proiectul propus este în conformitate cu normele de mediu;
- Investiția să respecte Planul Urbanistic General;

- Construcția, modernizarea și extinderea clădirilor trebuie să respecte/păstreze arhitectura specifică locală;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată
- Angajament din partea beneficiarului că va introduce obiectivul investițional în circuitul turistic/va asigura vizitabilitatea clădirii renovate, dacă este cazul.

8. Criterii de selecție

- Principiul prioritizării tipului de investiție care contribuie la obiectivul transversal legat de protecția mediului: investiții și acțiuni legate de eficiență energetică și protecția mediului;
- Principiul prioritizării proiectelor cu cel mai mare impact microregional (cel puțin 3 UAT-uri din teritoriul eligibil LEADER).

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Strategiei de Dezvoltare Locală a Văii Nirajului.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri va fi de 100% din totalul cheltuielilor eligibile:

- pentru proiectele negeneratoare de venit aplicate de UAT-uri și ONG-uri,
- pentru proiectele generatoare de venit de utilitate publică aplicate de ONG-uri.

și nu va depăși 50.000 de euro/proiect.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Indicator de rezultat
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	38.392 locuitori
6B	Cheltuiala publică totală	100.000 de euro

Investiții în infrastructura socială - M4/6B

Tipul măsurii:

- ☒ INVESTIȚII
- ☐ SERVICII
- ☐ SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

În cadrul acestei măsuri vor fi sprijinite investiții pentru crearea, îmbunătățirea și extinderea infrastructurii sociale la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei.

Scopul sprijinului acordat prin măsură este de creștere a numărului de locuitori din teritoriul GAL Valea Nirajului care beneficiază de infrastructură socială îmbunătățită.

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la rezolvarea nevoilor identificate, privind *"Crearea/dezvoltarea infrastructurii sociale"* și *"Inversarea declinului economic și social și a depopulării din teritoriu"*.

Obiectivul de dezvoltare rurală:

Măsura contribuie la Obiectivul de dezvoltare rurală c) *Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă* conform Reg. (UE) nr. 1305/2013, art. 4.

Obiective specifice ale măsurii:

- Îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului;
- Crearea/dezvoltarea/îmbunătățirea serviciilor publice – inclusiv a celor sociale – locale;
- Facilitarea accesului grupurilor marginalizate la servicii sociale.

Măsura contribuie la prioritatea P6 *Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale* prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013: Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție DI 6B *Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale*, prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Mediu și climă: Realizarea investițiilor în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei se prezintă în cadrul măsurii atât ca activitate eligibilă, cât și un criteriu

de prioritizare a investițiilor. În acest mod proiectele selectate vor contribui la îmbunătățirea eficienței energetice și la utilizarea energiei provenite din surse regenerabile.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL:

M2/6B, M3/6B - prin UAT-urile din teritoriu, care sunt beneficiari direcți pe toate cele trei măsuri

Sinergia cu alte măsuri din SDL: M1/6A, M2/6B, M3/6B, M5/6B - toate măsurile contribuie la realizarea priorității P6 - Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Această măsură presupune o abordare complexă a obiectivului de creare/dezvoltare/îmbunătățire a serviciilor publice - inclusiv a celor sociale - locale. Preconizăm ca acest tip de proiect va avea un impact micro-regional. Accentul sporit pe eficientizarea energetică a clădirilor prin utilizarea energiei regenerabile și prin termoizolare reprezintă o altă valoare adăugată a măsurii, acesta fiind un criteriu de selecție. Totodată există posibilitatea de a asigura funcționarea durabilă și sustenabilă ale acestor infrastructuri/servicii sociale prin finanțare în cadrul Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, Axa prioritară 5, respectând condițiile Obiectivului strategic 5.2.

3. Trimiteri la alte acte legislative

R(UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

R(UE) nr. 480/2014 de completare a R(UE) nr. 1303/2013

R(UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R(UE) nr. 1305/2013

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Hotărârea de Guvern mnr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța Guvernului nr. 68/2003 privind serviciile sociale, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea de Guvern nr. 539/2005 de stabilire a normelor de aplicare a prevederilor Ordonanței de Guvern nr. 68/2003, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 268/2007 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 448/2006;

Hotărârea Guvernului nr. 118/2014 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr.197/2012;

Hotărârea Guvernului nr. 18/2015 pentru aprobarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rom pentru perioada 2015-2020, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 383/2015 pentru aprobarea Strategiei Naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015-2020;

Hotărârea Guvernului nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale;

Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale nr. 1372/2010 privind aprobarea Procedurii de autorizare a unităților protejate;

Ordinul viceprim-ministrului, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice nr. 189/2013 pentru aprobarea reglementării tehnice "Normativ privind adaptarea clădirilor civile și spațiului urban la nevoile individuale ale persoanelor cu handicap, indicativ NP 051-2012 - Revizuire NP 051/2000";

Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 424/2014 privind aprobarea criteriilor specifice care stau la baza acreditării furnizorilor de servicii sociale;

Alte acte legislative relevante astfel cum vor fi stabilite ulterior în Ghidul Solicitantului al măsurii.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- UAT-uri comune și orașe mici conform legislației naționale în vigoare, din teritoriul Asociației LEADER Valea Nirajului,
- ONG-uri definite conform legislației în vigoare;

Beneficiari indirecți:

- Persoanele din comunitățile marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială (minoritate rromă și non-rromă)
- Grupurile vulnerabile și/sau minorități;
- Personalul din cadrul serviciilor sociale care vor funcționa în cadrul infrastructurii sociale sprijinite;

- această măsură (M3/6B – *Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală*) se adresează UAT-urilor din teritoriul GAL Valea Nirajului care sunt incluși în categoria beneficiarilor direcți ai Măsurii M2/6B (*Sprijin pentru investițiile în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază*) și ai Măsurii M4/6B (*Investiții în infrastructura socială*).

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, numai în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul acestei măsuri vor fi sprijinite investiții pentru crearea, îmbunătățirea și extinderea infrastructurii sociale la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei.

Acțiuni eligibile:

a) Investiții în active corporale FEADR:

- Înființarea, extinderea, modernizarea și /sau dotarea infrastructurilor și serviciilor sociale fără cazare, cum ar fi: centre de zi, centre și/sau unități de îngrijire la domiciliu, cantine sociale, servicii mobile de acordare a hranei, ambulanțe sociale etc.
- Investiții și acțiuni de dotare a școlilor din teritoriul GAL cu mobilă, dotări IT de tip hardware și software, camere de supraveghere, alte dotări necesare pentru derularea activităților în bune condiții a unităților de învățământ.

b) Investiții în active necorporale FEADR și EURI:

- Costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția și modernizarea de bunuri mobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții-montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

c) acțiuni și investiții pentru fonduri EURI:

- Investiții și acțiuni de dotare a școlilor din teritoriul GAL cu mobilă, dotări IT de tip hardware și software, camere de supraveghere, alte dotări necesare pentru derularea activităților în bune condiții a unităților de învățământ.
- Înființarea, extinderea, modernizarea și /sau dotarea infrastructurilor și serviciilor sociale fără cazare, cum ar fi: centre de zi, centre și/sau unități de îngrijire la domiciliu, cantine sociale, servicii mobile de acordare a hranei, ambulanțe sociale etc.

Acțiuni neeligibile:

- Investiții în infrastructuri și servicii sociale cu cazare, pe perioadă determinată sau nedeterminată, cum ar fi: centre rezidențiale, locuințe protejate, adăposturi de noapte, etc.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța/sustenabilitatea investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată, din surse proprii sau din alte surse de finanțare (recomandabil prin accesarea Obiectivului specific 5.2. din cadrul Programului Operațional Capital Uman 2014-2020);
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Valea Nirajului
- Investiția trebuie să fie în corelare cu strategia de dezvoltare locală a GAL Valea Nirajului, strategia de dezvoltare locală a UAT-ului și/sau strategia de dezvoltare județeană.
- Investiția trebuie să respecte Planul Urbanistic General
- Operaționalizarea infrastructurii sociale sprijinite trebuie să fie asigurată de către o entitate acreditată ca furnizor de servicii sociale. (pentru acțiunile eligibile de la punctul a.)

8. Criterii de selecție

- Principiul prioritizării investițiilor care se adresează mai multor categorii de beneficiari finali;
- Principiul prioritizării investițiilor a căror funcționare va fi asigurată în parteneriate de tip public-civil;
- Principiul prioritizării tipului de investiție care contribuie la obiectivul transversal legat de protecția mediului prin: investiții în eficiență energetică și protecția mediului;
- Prioritizarea proiectelor cu cel mai mare impact microregional (grup țintă din cel puțin 3 UAT-uri din teritoriul eligibil LEADER).

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Strategiei de Dezvoltare Locală a Văii Nirajului.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri va fi de 100% din totalul cheltuielilor eligibile, după cum urmează:

- pentru proiectele negeneratoare de venit aplicate de UAT-uri și ONG-uri,

- pentru proiectele generatoare de venit de utilitate publică aplicate de ONG-uri.
și nu va depăși 200.000 de euro/proiect, în funcție de alocarea financiară finală a măsurii.

10. Indicatori de monitorizare FEADR

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Indicator de rezultat
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	200 persoane din grupul țintă
6B	Cheltuiala publică totală	80.000 de euro
6A	Numărul de locuri de muncă create	1

b) Indicatori de monitorizare EURI

Indicator de monitorizare	Indicator de rezultat
Cheltuială publică totală	64.674,38 euro

Înființarea și dezvoltarea structurilor asociative în domeniul turismului - M5/6B

Tipul măsurii:

☒ INVESTIȚII

☒ SERVICII

☐ SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin financiar pentru a facilita cooperarea între actorii implicați în domeniul turismului din teritoriul GAL Valea Nirajului.

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la rezolvarea nevoilor identificate, privind *"Protejarea, păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural material și imaterial", "Protejarea, păstrarea și valorificarea resurselor/habitatelor naturale și al peisajului natural", "Încurajarea inițiativelor bazate pe forme asociative, în mod special în domeniul turismului", "Sprijinirea activităților turistice și meșteșugărești", "Îmbunătățirea calității vieții"*.

Obiectivul de dezvoltare rurală c) *Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea locurilor de muncă* conform Reg. (UE) nr. 1305/2013, art. 4.

Obiective specifice ale măsurii:

- diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonei Văii Nirajului;
- dezvoltarea economiei turismului pe teritoriul GAL Valea Nirajului;
- diversificarea serviciilor turistice de pe teritoriu prin încurajarea acțiunilor de cooperare între micii actori în domeniul economiei turismului;
- îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din Valea Nirajului;
- sensibilizarea populației asupra importanței păstrării și ocrotirii patrimoniului cultural imaterial și material și cel natural.

Măsura contribuie la prioritatea *P6 Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale* prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 35 din Reg. (UE) nr. 1305/2013: Cooperare.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție principal DI 6B *Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale*, prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013. Măsura contribuie, de asemenea, la Domeniul de intervenție secundar DI 6A *Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici*, precum și crearea de locuri de muncă, prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare: Sprijinirea cooperării și creării de forme asociative între micii actori din domeniul turismului și ceilalți actori cu interese în acest domeniu (UAT, ONG, Centre de informare etc) reprezintă o abordare inovativă, deoarece creează mediul propice pentru realizarea de

valorificări, promovări și acțiuni de marketing la comun, activități care vor avea și efect multiplicator prin diseminarea acestora.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL:

M1/6A unde întreprinderile din domeniul turismului sunt beneficiari direcți

M3/6B - prin ONG-uri din domeniul turismului, care sunt beneficiari direcți pe ambele măsuri

Sinergia cu alte măsuri din SDL: M1/6A, M2/6B, M3/6B, M4/6B – toate măsurile contribuie la realizarea priorității P6 - Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Schimbare de paradigmă în ceea ce privește raportul între actorii locali în domeniul turismului în sensul încurajării acțiunilor de cooperare și a exploatării complementarității în privința ofertelor turistice este una din principalele valori adăugate ale măsurii.

Înființarea formelor asociative, rețele, clustere sprijină realizarea unor acțiuni care vor avea un impact economic, social și de mediu mai puternic, decât acțiunile realizate de actori individuali.

3. Trimiteri la alte acte legislative

R (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime;

Actul delegat (UE) nr. 480/2014 de completare a R(UE) nr. 1303/2013;

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.

R(UE) nr. 215/2014 al Comisiei de completare a R(UE) nr. 1303/2013

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii.

Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanță de Urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- Parteneriate constituite din cel puțin două entități, cel puțin un partener din categoriile de mai jos și cel puțin o entitate juridică care își desfășoară activitatea în sectorul turistic:

- o Microîntreprinderi
- o Organizații neguvernamentale
- o UAT
- o Unități școlare, de agrement și/sau de alimentație publică

Beneficiari indirecti:

- Turiști din țară sau străinătate
- Populația întregului teritoriu
- Actorii din domeniul turistic de pe Valea Nirajului
- UAT-urile pe teritoriul cărora se implementează proiectul de cooperare

Complementaritate:

- această măsură se adresează fermierilor sau membrilor unei gospodării, micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici care sunt beneficiari direcți și indirecti ai acestei măsuri (*M5/6B - Înființarea și dezvoltarea structurilor asociative în domeniul turismului*) și sunt în același timp beneficiari direcți, care aplică pentru finanțare pe măsura *M1/6A - Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole*.

- această măsură se adresează ONG-urilor, beneficiari direcți ai acestei Măsuri (*M5/6B - Înființarea și dezvoltarea structurilor asociative în domeniul turismului*) care sunt beneficiari direcți și pe *Măsura M3/6B Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală*.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, numai în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni eligibile:

- Sprijinul se acordă pentru costuri de cooperare și investiții tangibile și/sau intangibile pentru promovarea unor proiecte comune care implică cel puțin două entități care cooperează pentru: crearea/dezvoltarea de formă asociativă în domeniul turismului pe Valea Nirajului, inclusiv realizare de studii/planuri, funcționarea parteneriatului creat etc.
- Activități de promovare și marketing referitoare la crearea/dezvoltarea de formă asociativă în domeniul turismului pe Valea Nirajului

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili
- Solicitantul va depune un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea

- Proiectul de cooperare propus va fi nou și nu va fi în curs de desfășurare sau finalizat
- Pentru proiectele legate de crearea și dezvoltarea parteneriatelor în domeniul turismului, solicitantul va prezenta un studiu/plan privitor la conceptul de proiect
- Pentru proiectele legate de valorificarea produselor/serviciilor turistice, solicitantul va prezenta un concept de marketing adaptat la nevoile identificate care să cuprindă și o descriere a activităților de promovare și diseminare propuse;
- Parteneriatul se angajează că rezultatele proiectului vor fi diseminate în vederea multiplicării rezultatelor;
- Sediul social și punctul/punctele de lucru trebuie să fie situate în teritoriului eligibil LEADER al GAL Valea Nirajului.

8. Criterii de selecție

Proiectele de cooperare propuse în cadrul acestei măsuri vor fi selectate pe bază de cereri de proiecte. Criteriile de selecție a proiectelor vor urmări următoarele principii de selecție, urmînd ca acestea să fie detaliate suplimentar în Ghidul solicitantului, avînd în vedere prevederile din articolul 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, în scopul de a asigura tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acelor surse în conformitate cu prioritățile Uniunii și a Strategiei de dezvoltare locală Valea Nirajului:

- Principiul reprezentativității cooperării, respectiv numărul și tipul de parteneri implicați;
- Principiul prioritizării tipului de investiție care contribuie la obiectivul transversal legat de protecția mediului
- Prioritizarea proiectelor cu cel mai mare impact microregional

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri va fi de 100% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele negeneratoare de venit, și nu va depăși 200.000 de euro/proiect, în funcție de alocarea financiară totală a măsurii.

Costurile de funcționare a cooperării nu vor depăși 20% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiect depus.

În cazul în care planul de proiect include, de asemenea acțiuni care sunt eligibile în cadrul altor măsuri, atunci costurile sunt acoperite din măsura M5/6B, în conformitate cu rata maximă a ajutorului și sumele aplicabile în cadrul acelor măsuri. Cu toate acestea, valoarea maximă a cheltuielilor eligibile în cadrul altor măsuri nu va depăși valoarea maximă acordată în cadrul măsurii M5/6B.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Indicator de rezultat
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	20 actori interesați în domeniul turismului care beneficiază de rezultatele diseminate
6B	Cheltuiala publică totală	80.000 de euro
6A	Numărul de locuri de muncă create	1
6A	Formă asociativă nou creată	1

CAPITOLUL VI: Descrierea complementarității și/sau contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.)

Valea Nirajului: interdependență, complementaritate, sinergii la nivel de teritoriu GAL

Este inevitabil, ca argumentația noastră să pornească de la faptul consemnat și în alte capitole, cum că teritoriul GAL coincide în totalitate cu un teritoriu geografic ce constituie o regiune istorică și etnografică cu identitate proprie, istorie și cultură comune. În același timp însă, teritoriul unitar se compune din două zone foarte distincte (partea superioară a văii și partea mediană/inferioară a văii) în privința valențelor și a potențialului economic, respectiv a situației sociale și a tendințelor demografice. În ciuda acestor diferențe și a discrepanțe, aceste părți distincte au devenit de-a lungul istoriei un tot unitar, existând o complementaritate, și un flux economic și demografic între ele, punctul de convergență, centrul gravitațional aflându-se chiar în mijlocul teritoriului: orașul Miercurea Nirajului. Pe lângă acestea, pârâul Niraj, reper geografic și arteră dătătoare de viață, a fost un element care a contribuit la constituirea acestor părți (organe) cu resurse, valențe și funcții distincte într-un organism viu și coerent. Interdependența și complementaritatea, realități adânc ancorate și vii în conștientul comunităților locale, este o schemă mentală pe care ulterior orice inițiativă bazată pe ideea cooperării la scară microregională a fost și este considerată de către orice actor de pe teritoriul Văii Nirajului una credibilă, naturală, necesară și realizabilă.

Analizând strategiile de dezvoltare locală ale fiecărui UAT (elaborate în anul 2015) pentru perioada 2014-2020, reiese clar, că ordinea de valori, obiectivele generale și prioritățile de dezvoltare ale comunelor de pe teritoriul GAL Valea Nirajului sunt împărtășite și se regăsesc în fiecare document strategic de dezvoltare locală. Prin urmare, direcțiile comune de dezvoltare definite în strategiile locale se regăsesc în mod natural și inevitabil și în prezenta strategie de dezvoltare microregională, ele fiind sintetizate prin obiectivele, domeniile de intervenție și măsurile propuse în prezentul document. De aici rezultă un set de **vectori convergenți care exercită un efect de sinergie**, conferind un **sens, direcție comune** în privința **dezvoltării la nivel de teritoriu GAL**.

Consemnăm următoarele complementarități și obiective cu efect sinergic între **strategiile de dezvoltare locală** și strategia de dezvoltare regională a GAL Valea Nirajului:

- ✓ Promovarea turistică și dezvoltarea serviciilor turistice
- ✓ Îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin amenajarea spațiilor publice locale (de ex. parcuri, terenuri de joacă, piețe de valorificare a produselor locale, etc.);
- ✓ Creșterea economică, reducerea șomajului;
- ✓ Stimularea spiritului antreprenorial;
- ✓ Dezvoltarea serviciilor pentru persoane defavorizate social;
- ✓ Promovarea valorilor colective de patrimoniu, specifice moștenirii culturale și naturale prin turism rural;
- ✓ Îmbunătățirea serviciilor publice locale prin dotarea lor cu echipamente necesare;
- ✓ Îmbunătățirea siguranței publice prin modernizarea rețelelor de iluminat public, instalarea sistemelor de supraveghere comunale;

- ✓ Dezvoltarea resurselor umane;
- ✓ Conservarea mediului și îmbunătățirea calității vieții;

În ceea ce privește **strategia de dezvoltare a județului Mureș 2014-2020**, punctele de convergență între obiectivele propuse prin documentul strategic județean și prezentul SDL sunt următoarele:

- ✓ Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de învățământ, sănătate, situații de urgență, protecție socială
- ✓ Prioritatea 2.1. Creșterea atractivității județului ca destinație de afaceri
- ✓ Prioritatea 3.5. Protecția biodiversității, a patrimoniului natural și a peisajului
- ✓ Prioritatea 4.2. Diversificarea activităților economice în localitățile rurale din județ
- ✓ Prioritatea 4.3. Creșterea standardului de viață al locuitorilor din zonele rurale din județ prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, sociale, culturale, de sănătate și de agrement
- ✓ Prioritatea 5.4. Îmbunătățirea serviciilor turistice.

Complementaritatea între SDL GAL Valea Nirajului și **Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020** se realizează prin convergența cu următoarele măsuri din documentul strategic al Regiunii Centru:

- ✓ Prioritatea 2. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale din Regiunea Centru
- ✓ Prioritatea 4. Dezvoltarea infrastructurii educaționale, sociale și de sănătate, susținerea dezvoltării comunitare

La nivel național, măsurile din SDL GAL Valea Nirajului completează sau contribuie la atingerea obiectivelor din următoarele documente strategice:

1. Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015-2020.

Obiectivul național este asigurarea de oportunități egale de a participa în viața societății, să se bucure de apreciere și de un trai în demnitate, asigurarea stisfacerii nevoilor elementare și respectarea diversității și a diferențelor. Obiectivul propus poate fi atins prin acțiuni vizând reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale atât la nivel national cât și la nivel de GAL.

2. Strategia națională pentru dezvoltare regională 2014-2020.

Documentul de programare reprezintă baza strategică prin care se fundamentează programele de finanțare din diferitele fonduri disponibile. Prioritățile incluse strategia națională pentru dezvoltare regională cu care măsurile din SDL sunt complementare sunt următoarele:

- ✓ Promovarea incluziunii sociale și reducerea gradului de sărăcie
- ✓ Îmbunătățirea mediului economic de importanță regională și locală
- ✓ Dezvoltarea durabilă a turismului

3. Programul național de reformă 2015

Programul se autodefinește ca fiind *platforma-cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de dezvoltare economică, în concordanță cu politicile Uniunii Europene (UE), care permite concertarea demersurilor naționale pentru modernizarea economiei și societății românești și susține convergența economico-socială cu celelalte state membre ale UE.*

Prioritățile pe termen mediu al Guvernului României sunt printre altele relansarea economică și crearea de locuri de muncă, priorități la realizarea cărora contribuie și măsurile din SDL Valea Nirajului.

CAPITOLUL VII: Descrierea planului de acțiune

Implementarea planului de acțiune al Asociației LEADER Valea Nirajului aferent Strategiei de Dezvoltare Locală, se va realiza în primul rând de către echipa de implementare, alcătuită din 4 persoane angajate, și anume: manager, responsabil financiar, responsabil monitorizare și responsabil cu verificarea, evaluarea și selecția proiectelor.

Semestrul	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Activități															
1. Animarea teritoriului – întâlniri de promovare asupra programului LEADER															
2. Pregătirea ghidurilor solicitanților și apelurilor de selecție aferente celor 5 măsuri, lansarea cu prioritate a măsurii dedicată infrastructurii sociale															
3. Lansarea apelurilor de selecție și primirea proiectelor – primul apel															
4. Analiza, evaluarea și selecția proiectelor depuse în cadrul primului apel de proiecte															
5. Verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate în cadrul primului apel de proiecte															
6. Lansarea apelurilor de selecție și primirea proiectelor – al doilea apel – în cazul în care rămân fonduri disponibile															
7. Analiza, evaluarea și selecția proiectelor depuse în cadrul celui de al doilea apel de proiecte – dacă este cazul															
8. Verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate în															

cadrul celui de al doilea apel de proiecte - dacă este cazul															
9. Monitorizarea și evaluarea implementării strategiei															
10. Monitorizarea proiectelor contractate															
11. Intocmirea dosarelor cererilor de plată, dosarelor de achiziții, rapoartelor aferente activităților de funcționare și animare ale GAL															

Responsabilii pentru implementarea acțiunilor prezentate în tabelul de mai sus se prezintă după cum urmează:

Activități	Responsabili
1. Animarea teritoriului - întâlniri de promovare și informare asupra programului LEADER	Echipa de implementare (prin: manager, responsabil cu activitățile de monitorizare, responsabil cu verificarea, evaluarea și selecția)
2. Pregătirea ghidurilor solicitanților și apelurilor de selecție aferente celor 5 măsuri, cu accent pe măsura dedicată infrastructurii sociale	Echipa de implementare (prin: manager, responsabil cu activitățile de monitorizare, responsabil cu verificarea, evaluarea și selecția)
3. Lansarea apelurilor de selecție și primirea proiectelor - primul apel	Echipa de implementare (prin: manager, responsabil cu activitățile de monitorizare)
4. Analiza, evaluarea și selecția proiectelor depuse în cadrul primului apel de proiecte	Echipa de implementare (prin: responsabil cu verificarea, evaluarea și selecția, responsabil cu activitățile de monitorizare), Comitetul de selecție și experți externi cooptați (dacă este cazul)
5. Verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate în cadrul primului apel de proiecte	Echipa de implementare (prin: manager, responsabil financiar)
6. Lansarea apelurilor de selecție și primirea proiectelor - al doilea apel - în cazul în care rămân fonduri disponibile	Echipa de implementare (prin: manager, responsabil cu activitățile de monitorizare)

CAPITOLUL VIII: Descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei

Conform uneia din principiile de bază ale LEADER – abordarea de jos în sus -, elaborarea prezentei strategii s-a realizat ca urmare a unei cooperări între actorii locali de pe teritoriul GAL Valea Nirajului, reprezentând sectorul civil, privat și public.

Pentru realizarea acestei cooperări, în cadrul proiectului ***”Parteneriat și cooperare pentru dezvoltare în Valea Nirajului”***, am beneficiat de ***sprijin financiar FEADR*** prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014 -2020, M19 LEADER, ***submăsura 19.1, Sprijin pregătitor pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Locală***. Am urmărit creșterea capacității de colaborare, necesară pentru elaborarea unei strategii integrate, ceea ce a oferit actorilor locali și reprezentanților din diferite domenii de activitate posibilitatea de a lucra împreună și de a interacționa în favoarea comunităților din teritoriul GAL Valea Nirajului. Întocmirea strategiei de dezvoltare locală reprezintă o oportunitate ideală pentru GAL de a implica, în mod activ, actori locali și organizații noi. Astfel am analizat atât nevoile și oportunitățile de dezvoltare, cât și mecanismul de implicare activă a populației. De asemenea, am urmărit organizarea unor acțiuni de construcție instituțională și de creare de rețele, cu scopul de a pregăti și implementa o strategie integrată de dezvoltare locală pe Valea Nirajului. Demersul nostru de a implica toți actorii cheie de pe teritoriu a fost facilitat de doi factori: preexistența relației de cooperare multisectoriale și la nivel instituțional între UAT-urile și ONG-urile acestui teritoriu omogen sub egida unei asociații microregionale (Asociația Microregiunea Valea Nirajului, întemeiată în 2002) respectiv faptul că pe teritoriul Văii Nirajului în perioada 2007-2013 am implementat deja cu succes programul LEADER.

Implicarea comunităților locale în elaborarea strategiei a fost realizată prin animarea teritoriului, concretizată prin informarea și mobilizarea comunităților prin materiale de informare respectiv acțiuni de informare publică și consultare la nivelul localităților componente ale GAL și organizarea și derularea acțiunilor de consultare a partenerilor. Menționăm că, atât în etapa de animare cât și de elaborare a SDL, am asigurat promovarea egalității dintre bărbați și femei și a integrării de gen, cât și prevenirea oricărei discriminări pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

1. Informarea și mobilizarea comunităților prin materiale de informare

Au fost realizate **afișe de informare** asupra acțiunilor de informare publică, afișate în puncte de interes public (primării, centre de colectare a laptelui, afișiere publice, magazine sătești) în vederea promovării evenimentului și mobilizării comunității. Pe lângă afișe, s-a luat legătura cu principalii actorii publici, civili și privați din fiecare comună, aceștia fiind invitați să participe la acțiunile de informare și consultare publică. Am elaborat **afișe informative** privind cofinanțarea proiectelor, pentru asigurarea vizibilității proiectului, afișate la locația unde s-au derulat întâlnirile/consultările publice. Am realizat **pliante de informare, mape și pixuri personalizate**, toate fiind distribuite cu ocazia derulării acțiunilor de informare publică. Pliantele de informare au fost concepute astfel încât să se adreseze atât acelorora, care încă nu

cunosc detalii despre programul LEADER cât și celor care s-au familiarizat cu principiile acestuia. Astfel, mesajul pliantului a avut trei piloane: una teoretică și introductivă (principii de bază LEADER), una practică, prezentând sumar rezultatul exercițiului LEADER pe Valea Nirajului (proiecte de succes), respectiv una îndemnând la implicare și participare activă în elaborarea strategiei de dezvoltare pe perioada 2014-2020. Mapa, conținând pliantele de informare, două coli de hârtie A4, chestionarul și pixul personalizat au fost distribuite cu titlu gratuit înaintea începerii fiecărei acțiuni de informare.

2. Acțiuni de informare publică/consultare la nivelul localităților componente ale GAL

Au avut loc 13 întâlniri publice în fiecare comună de pe teritoriul GAL. Acestea au avut loc în locuri publice: săli de ședință ale sediului comunei/cămine culturale. Cu câteva excepții, au fost prezenți între 20-25 persoane la fiecare acțiune de informare. Componenta publicului a fost eterogenă, toate sectoarele economiei și ale societății locale fiind reprezentate. Asociația LEADER Valea Nirajului a fost reprezentată de către cei doi experți în implementare și un animator. Înaintea începerii activității, fiecare participant a primit mapa conținând materialele de informare după care animatorul a făcut o prezentare structurată în patru părți: 1) programul LEADER, istoric și principii (teorie), 2) LEADER pe Valea Nirajului – proiecte de succes (practică) - și concluzii; 3) oportunitățile de finanțare prin PNDR în perioada 2014-2020; 4) LEADER 2014-2020. Pe lângă evocarea principiilor și a valorilor de bază LEADER respectiv valorizarea bunelor practici pe teritoriul GAL s-a pus accent deosebit pe diferențierea între PNDR și LEADER, subliniindu-se faptul că măsurile anunțate în PNDR nu vor fi clonate și transpuse ca atare în axa LEADER și că, în consecință, este nevoie mai mult decât oricând de implicarea activă, reflexie comună și creativitate din partea celor prezenți pentru a izvedi o strategie și un set de măsuri care să răspundă unor nevoi specifice locale și teritoriale și căreia nu sunt alocate resurse în PNDR. Efortul de a incita participanții la implicare, reflexie și dialog nu a rămas zadarnic. În cadrul dezbaterii care a urmat prezentarea am identificat nevoile locale și le-am transformat în idei de proiect, care apoi au fost analizate în prisma oportunităților de finanțare/măsurile existente în cadrul PNDR. Astfel am reușit să filtrăm nevoile, ideile de proiect propuse, iar cele care se regăsesc în programul național au fost eliminate. Nevoile și ideile rămase fără măsură pereche în PNDR au fost dezbătute și reținute ca puncte de referință în momentul elaborării strategiei de dezvoltare LEADER de pe Valea Nirajului. La finalul întâlnirii, participanții au fost rugați ca în baza celor discutate și după o reflexie să completeze chestionarul distribuit la începutul evenimentului, și să le returneze la sediul primăriei comunei în care a avut loc întâlnirea.

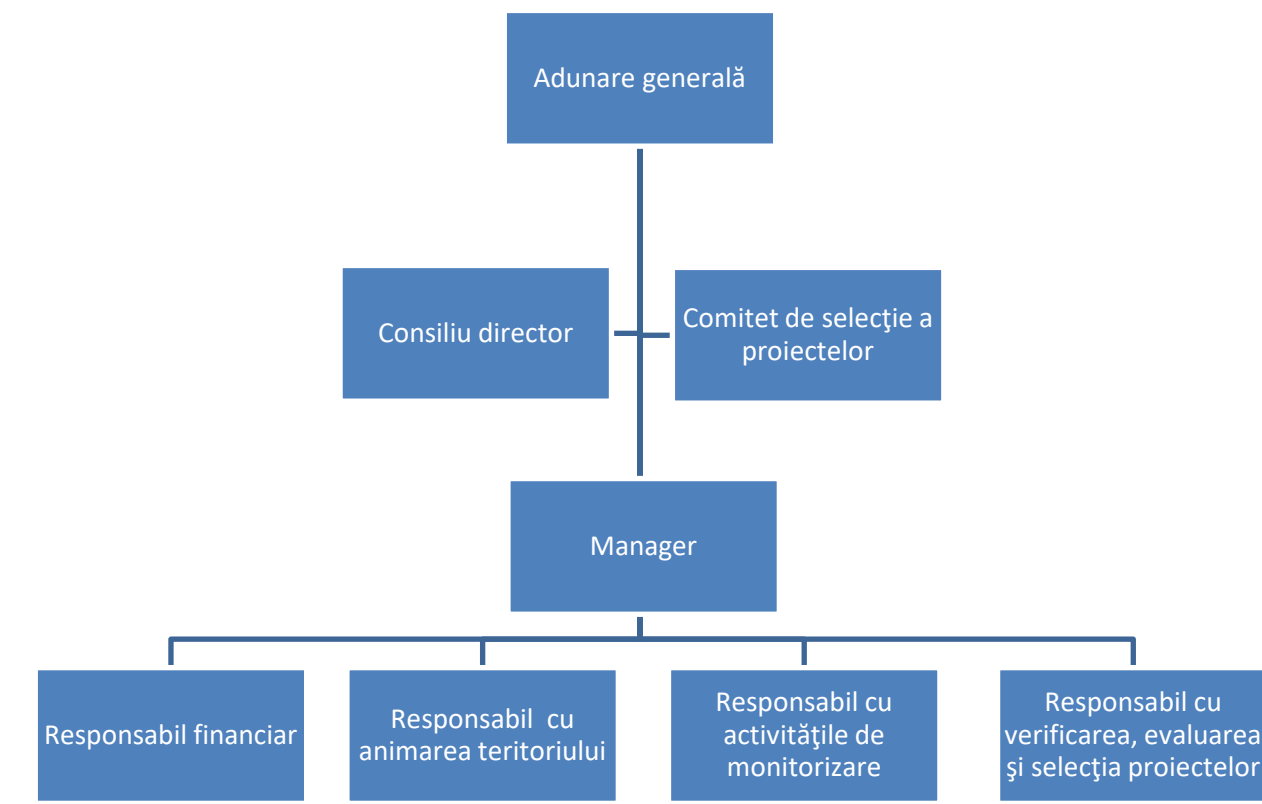
3. Acțiuni de consultare a partenerilor

Au avut loc 3 întâlniri ale partenerilor la nivelul teritoriului, în orașul Miercurea Nirajului, la sediul Asociației LEADER Valea Nirajului. Pe lângă parteneri, au participat la aceste întâlniri cei doi experți în implementare și expertul animator, după caz. Pe lângă informarea și consultarea partenerilor asupra implementării proiectului s-au evaluat în comun rezultatele întâlnirilor de informare publică/consultare în cele 13 UAT-uri, analizând necesitățile ivite, corelând-le cu Regulamentul UE 1305 din 2013 și stabilind în comun prioritățile și obiectivele operaționale.

CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei

Implementarea Strategiei de dezvoltare locală a Asociației LEADER Valea Nirajului se va realiza de echipa de implementare alcătuită din 4 persoane, care vor fi angajate conform legislației în vigoare, cu 4 ore/zi, în următoarele funcții: manager (responsabil administrativ), responsabil financiar, responsabil cu activitățile de monitorizare, responsabil cu verificarea, evaluarea și selecția proiectelor. Având în vedere că Planul de acțiune s-a realizat pe o durată de 15 semestre, în cazul în care în anumite perioade și/sau la anumite activități (evaluare, monitorizare) se va considera necesar, se vor angaja alți experți și/sau se vor suplimenta numerele de ore de muncă ale angajaților, în vederea implementării cu succes a Strategiei. Pe lângă echipa formată din cei 4 angajați, pe durata implementării vor fi consultați și experți externi, în funcție de necesitățile identificate pe parcursul derulării proiectului, cum ar fi: expert audit financiar, servicii de întreținere echipamente IT, expert arhitectură etc. Atribuțiile aferente fiecărei funcții se regăsesc în Anexa 8, atașată la Strategia de dezvoltare locală.

Organigrama Asociației LEADER Valea Nirajului

Regulamentul de organizare și funcționare al Asociației LEADER Valea Nirajului

Scopul asociației

Asociația are ca scop principal, demararea și funcționarea inițiativelor de interes local, utilizând abordarea de jos în sus prin implicarea actorilor locali în dezvoltarea Microregiunii Valea Nirajului, în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală.

Organizarea și conducerea

Organele asociației sunt: adunarea generală, consiliul director, cenzorul, comitetul de selecție a proiectelor. Pe lângă organele asociației de mai sus, pentru implementarea propriu-zisă a strategiei va exista o structură special creată, compartimentul administrativ – echipa de implementare.

Adunarea generală este organul de conducere, alcătuit din totalitatea asociaților. Își desfășoară activitatea ca organ decizional conform legii și prevederilor Statutului, în ședințe ordinare și extraordinare, respectând raportul membrilor de minimum 65% din sfera privată și civilă și maximum 35% din sfera publică. În cazul modificărilor în structura parteneriatului se ține cont întotdeauna ca numărul reprezentanților mediului privat și societății civile să atingă procentul minim de 51%, respectiv entitățile din mediul urban să nu reprezinte mai mult de 25% la nivel decizional.

Adunarea generală se întrunește cel puțin o dată pe an și ori de câte ori este nevoie. Adunarea generală are drept de control permanent asupra Consiliului Director, a Comitetului de selecție a proiectelor, a cenzorului și a compartimentului administrativ.

Atribuțiile Adunării generale:

- aprobarea strategiei și a obiectivelor generale ale GAL;
- aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli și a bilanțului contabil;
- alegerea și revocarea membrilor Comitetului de selecție a proiectelor;
- alegerea și revocarea cenzorului;
- alegerea și revocarea membrilor Consiliului Director;
- alegerea președintelui dintre membrii Consiliului Director;
- hotărăște înființarea de societăți comerciale în condițiile legii;
- hotărăște înființarea de filiale;
- hotărăște modificarea actului constitutiv și a statutului;
- hotărăște dizolvarea și lichidarea asociației precum și stabilirea bunurilor rămase după lichidare;
- stabilește cuantumul cotizațiilor la care vor fi supuși asociații;
- hotărăște asupra cooptării de noi membri ori excluderea membrilor asociației, pe baza inițiativei Consiliului Director;
- orice dispoziții prevăzute de lege sau în statut.

Consiliul director este organul executiv care conduce asociația între sesiunile adunării generale a asociaților. Asigură punerea în executare a hotărârilor Adunării Generale.

Consiliul director este format din 5 membrii, numiți de adunarea generală pe un mandat de șase ani și este format din:

- Președinte: Dászkel László
- Membru: Balogh István
- Membru: Varró-Bodoczi Barna

- Membru: Dósa Zoltán
- Membru: Székely Sándor

Atribuțiile Consiliului Director:

- prezintă Adunării Generale raportul de activitate pe perioada anterioară, executarea bugetului de venituri și cheltuieli, bilanțul contabil, proiectul bugetului de venituri și cheltuieli și proiectele asociației;
- încheie acte juridice în numele și pe seama asociației;
- aprobă organigrama și politica de personal a asociației;
- rezolvă problemele ivite în legătură cu implementarea strategiei, decide asupra aprobării sau respingerii cererilor;
- decide asupra alocării fondurilor după prioritățile evaluării;
- aprobă sau modifică regulamentul de organizare și funcționare al asociației în slujba îndeplinirii scopurilor asociației;
- îndeplinește orice alte atribuții prevăzute în statut sau stabilite de Adunarea Generală.

Președintele

Președintele Consiliului director, care totodată este și președintele Asociației, are următoarele atribuții:

- Organizează activitatea Consiliului Director și al Adunării Generale;
- Convoacă ședințele de lucru al Consiliului Director și al Adunării Generale;
- Îndeplinește sarcinile primite de la Consiliul Director și Adunarea Generală;
- Supraveghează resursele economice ale asociației;
- Depune Raport de activitate către Consiliul Director;
- Dispune asupra contului bancar al asociației;
- Informează despre activitatea asociației;
- Face demersuri și procesează sarcinile delegate de organele abilitate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind programul LEADER;
- Asigură întocmirea și depunerea cererilor de plată pentru fonduri necesare îndeplinirii atribuțiilor și sarcinilor delegate în vederea executării dispozițiilor privind programul LEADER;
- Poate lua decizii în problemele privind implementarea Strategiei de dezvoltare locală a Microregiunii Valea Nirajului, în problemele privind procedurile de lucru ale aparatului permanent de lucru al asociației și în alte probleme ce nu țin în mod expres de atribuțiile și competențele Adunării Generale, conform legislației în vigoare;
- Participă la ședințele Comitetului de selecție și aprobă listele de selecție;
- Are calitate de angajator.

Președintele Consiliului Director reprezintă asociația în relațiile cu alte persoane fizice și juridice din țară și în străinătate, cu drept de delegare a altor persoane din conducere. Încheie contracte cu furnizori de servicii, și contracte de furnizare de servicii din partea asociației. În caz de indisponibilitate, atribuțiunile președintelui vor fi preluate de responsabilul administrativ (manager).

Cenzorul asigură controlul financiar al asociației, are acces la documentele asociației și are drept la informații privind datele și activitățile asociației. Cenzorul este d-na Iszlai Ildikó.

Cenzorul are următoarele atribuții:

- verificarea modului în care este administrat patrimoniul asociației;
- întocmirea rapoartelor și prezentarea acestora Adunării Generale ;
- participarea la ședințele Consiliului Director, fără drept de vot ;
- verificarea gestiunii asociației, consemnarea constatărilor într-un registru de procese verbale;
- verificarea plății cotizațiilor;
- verificarea respectării procedurilor și reglementărilor legislative;
- verificarea îndeplinirii condițiilor statutare privitoare la prezență și vot în adunările generale;
- îndeplinirea oricăror alte atribuții prevăzute în statut sau stabilite de Adunarea Generală.

Membrii asociației pot fi persoanele fizice, juridice sau asociațiile economice fără personalitate juridică, care aderă la statutul asociației, acționează pentru îndeplinirea obiectivelor asociației, plătesc cotizația la termen și sunt aleși cu votul a 50% + 1 al membrilor Adunării Generale.

- a) Membrii fondatori: persoanele juridice și fizice care au participat la înființarea asociației și au semnat actul constitutiv și statutul;
- b) Membrii asociați: persoanele fizice sau juridice care aderă la statutul asociației;
- c) Membrii de onoare: personalitățile din țară sau din străinătate care s-au distins prin contribuția adusă la realizarea scopului asociației; persoanele fizice sau juridice care doresc să sprijine financiar și material activitatea asociației.

Comitetul de selecție a proiectelor: este organul decizional, ales de către Adunarea Generală. Comitetul de selecție a proiectelor este format din 7 membri, ținând cont ca numărul reprezentanților mediului privat și societății civile să atingă procentul de 51%, respectiv entitățile din mediul urban să nu reprezinte mai mult de 25% la nivel decizional. Pentru fiecare membru al Comitetului de selecție este ales câte un membru supleant.

Atribuțiile Comitetului de selecție:

- Se adună în vederea aprobării selecției proiectelor aferente Strategiei de dezvoltare Locală, la convocarea președintelui, ori de câte ori este necesar;
- La selecția proiectelor, se va aplica regula dublului cvorum, respectiv pentru validarea voturilor, este necesar să fie prezenți cel puțin 50% din membrii, și din care peste 50% să fie din mediul privat și societate civilă
- Membrul comitetului de selecție care are proiect depus în cadrul unei selecții, nu are drept de vot și nu participă la ședința Comitetului de selecție

Compartimentul administrativ – echipa de implementare a strategiei: este organul executiv și de administrare, având următoarea componență:

- Manager (responsabil administrativ) – coordonează activitatea GAL atât sub aspect organizatoric cât și al respectării procedurilor de lucru;
- Responsabil financiar – contabil – se ocupă de supravegherea și controlul gestiunii financiare – contabile a GAL-ului;
- Responsabil cu activitățile de monitorizare;
- Responsabil cu verificarea, evaluarea și selecția proiectelor ce se vor implementa.

Atribuțiile generale ale echipei de implementare sunt:

- consolidarea capacității actorilor locali relevanți de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților lor de management al proiectelor;
- conceperea unei proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente și a unor criterii obiective în ceea ce privește selectarea operațiunilor, care să evite conflictele de interese, care garantează că cel puțin 51% din voturile privind deciziile de selecție sunt exprimate de parteneri care nu au statutul de autorități publice și permite selecția prin procedură scrisă;
- asigurarea, cu ocazia selecționării operațiunilor, a coerenței cu strategia de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, prin acordarea de prioritate operațiunilor în funcție de contribuția adusă la atingerea obiectivelor și ȳintelor strategiei;
- pregătirea și publicarea de cereri de propuneri sau a unei proceduri permanente de depunere de proiecte, inclusiv definirea criteriilor de selecție;
- animarea teritoriului;
- primirea, analiza, evaluarea și selecția cererilor de finanțare;
- primirea și verificarea conformității cererilor de plată depuse;
- monitorizarea proiectelor contractate;
- selectarea operațiunilor, stabilirea cuantumului contribuției și prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare;
- monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă.
- elaborarea unui Plan de Evaluare care va descrie modalitatea prin care se va realiza evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare locală;
- întocmirea cererilor de plată, dosarelor de achiziții, raportărilor periodice către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția de Finanțare a Investițiilor Rurale;
- informare în teritoriu asupra evoluției implementării Strategiei de dezvoltare locală a Văii Nirajului;
- aspecte specifice domeniilor: financiar, contabilitate, juridic, resurse umane etc.

CAPITOLUL X: Planul de finanțare al strategiei

În conformitate cu formula de calcul din *Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de dezvoltare locală*, în cazul selecției Strategiei, Asociația LEADER Valea Nirajului va putea beneficia de un total de 1.359.886 euro, aferent Componentei A.

Alocarea totală se împarte după cum urmează:

- 1.100.000 euro (reprezentând 80,89% din alocarea totală) aferent măsurilor propuse prin Strategia de Dezvoltare Locală
- 259.886 de euro (reprezentând 19,11% din alocarea totală) aferent costurilor de funcționare și animare a teritoriului

În cazul măsurilor incluse în strategia Văii Nirajului s-a ținut cont ca nici unul din cele trei sectoare (public, privat și societate civilă) să nu fie favorizată, sprijinul să nu fie direcționat către un singur sector, iar ierarhizarea măsurilor să asigure dezvoltarea mai multor domenii.

Codificare Măsură	Denumire Măsură	Alocarea financiară	Posibili beneficiari direcți (sector)
M1/6A	Sprijinirea întreprinderilor pentru activități non-agricole	420.000 euro	Sector privat
M2/6B	Sprijin pentru investițiile în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază	420.000 euro	Sector public Sector civil
M3/6B	Patrimoniu cultural și natural, peisaje rurale și situri de înaltă valoare naturală	100.000 euro	Sector civil Sector public
M4/6B	Investiții în infrastructura socială	80.000 euro	Sector public Sector civil
M5/6B	Înființarea și dezvoltarea structurilor asociative în domeniul turismului	80.000 euro	Sector privat Sector civil Sector public

După cum se prezintă în tabelul de mai sus, cele trei sectoare pot aplica în vederea obținerii de finanțări nerambursabile după cum urmează:

- Alocarea totală pentru măsurile care se adresează atât sectorului public, cât și sectorului societății civile (prin M2/6B, M3/6B, M4/6B și M5/6B): 680.000 euro
- Alocarea totală pentru măsurile care se adresează sectorului privat (prin M1/6A): 420.000 euro

În cazul alocării costurilor de funcționare și animare s-a ținut cont ca aceste sume să nu depășească 20% din alocarea totală aferentă Strategiei de dezvoltare locală. Aceste costuri acoperă următoarele: Cheltuielile cu personalul angajat, servicii de consultanță tehnică și financiară și expertiză legată de implementarea strategiei; Costuri de audit; Cheltuieli aferente sediului administrativ (închiriere și dotare), cheltuieli pentru echipamente și consumabile; Cheltuieli pentru comunicare, transport și utilități; Costuri legate de monitorizarea și evaluarea implementării strategiei; Cheltuieli de participare la activitățile RNDR; Cheltuieli cu achiziția și întreținerea unui mijloc de transport; Cheltuieli de instruire și/sau dezvoltare competențe: angajați și/sau lideri locali; Cheltuieli pentru animare (activități de promovare și informare)

CAPITOLUL XI: Procedura de evaluare și selecție a proiectelor depuse în cadrul SDL

Una din principalele activități ale asociației în calitate de grup de acțiune locală este primirea, verificarea, selecția și evaluarea proiectelor depuse în cadrul apelurilor de selecție. Selecția proiectelor intră în atribuțiile compartimentului administrativ (prin responsabilul cu verificarea, evaluarea și selecția proiectelor) și a Comitetului de selecție, respectiv Comisia de contestații, dacă este cazul.

Comitetul de selecție este format din 7 membri, pentru fiecare membru fiind stabilit un membru supleant. Comitetul de selecție fiind un organ decizional, s-a avut în vedere ca entitățile provenite din mediul urban să nu depășească 25%, și ca nici un singur grup de interese să nu dețină mai mult de 49% din drepturile de vot. La selecția proiectelor se aplică regula dublului cvorum: pentru validarea voturilor trebuie să fie prezenți cel puțin 50% din membrii comitetului, din care peste 50% să fie din mediul privat și societate civilă. Dacă unul dintre proiectele depuse pentru selecție aparține unuia dintre membrii comitetului de selecție, persoana/organizația în cauză nu are drept de vot și nu va participa la întâlnirea comitetului respectiv.

Comisia de soluționare a contestațiilor se va desemna înainte de lansarea primelor apeluri de selecție ale grupului de acțiune locală. Comisia se va întruni doar în cazul în care se depune contestație privind rezultatele unei selecții de proiecte.

Conform priorităților descrise în strategie, GAL va lansa apeluri de selecție a proiectelor. În acest sens se vor întreprinde demersuri pentru a se asigura transparența procesului de selecție. Etapele unui proiect depus în vederea selectării sunt:

- Depunerea proiectului la sediul asociației, în intervalele de timp specificate în apelurile de selecție;
- Înregistrarea proiectului depus;
- Realizarea conformității inițiale și verificarea eligibilității de către responsabilul cu verificarea, evaluarea și selecția proiectelor;
- Dacă este cazul, GAL poate solicita beneficiarului clarificări referitoare la eligibilitate și selecție;
- În cazul în care se constată în urma verificării că proiectul este în conformitate cu Strategia de dezvoltare locală, îndeplinește toate criteriile de eligibilitate, întrunește punctajul minim în vederea selecției, se întrunește Comitetul de selecție în vederea selecției proiectelor;
- Comitetul de selecție aprobă punctajul alocat fiecărui proiect, ierarhizează proiectele funcție de punctajele obținute și votează proiectele selectate în vederea finanțării
- Se întocmește Raportul de selecție, semnat de toți membrii prezenți, președintele Comitetului de selecție și Președintele asociației și se afișează pe site-ul GAL-ului;
- În cazul în care un beneficiar contestă rezultatele selecției, se întrunește Comisia de contestații, analizează contestația primită, după care se întocmește raportul final de selecție

Componența Comitetului de selecție se prezintă în tabelul următor:

PARTENERI PUBLICI 28,57%

Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
Comuna Bereni	Președinte	rural
Comuna Eremitu	Membru	rural
PARTENERI PRIVAȚI 28,57%		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
S.C. Colorantul S.R.L.	Membru	rural
S.C. Agrotranscom ex S.R.L.	Membru	urban
SOCIETATE CIVILĂ 42,86%		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
Asociația Bekecs	Membru	rural
Asociația de Dans Bekecs Táncgyesület	Membru	rural
Filiala Locală a Asociației de Crescători de Taurine – Bereni	Membru	rural
PERSOANE FIZICE RELEVANTE (maximum 5%)		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
-	-	-

Lista membrilor supleanți:

PARTENERI PUBLICI 28,57%		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
Comuna Măgherani	Membru supleant	rural
Comuna Păsăreni	Membru supleant	rural
PARTENERI PRIVAȚI 28,57%		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
Kacsó Imola P.F.A.	Membru supleant	rural
Bíró B. Réka P.F.A.	Membru supleant	urban
SOCIETATE CIVILĂ 42,86%		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
Asociația Pro Păsăreni Backamadarasért Egyesület	Membru supleant	rural
Asociația pentru Eremieni și Drojdii/Nyárádszentimre és Seprőd Fejlesztési Egyesület	Membru supleant	rural
Asociația NYISZ	Membru supleant	urban
PERSOANE FIZICE RELEVANTE (maximum 5%)		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
-	-	-

CAPITOLUL XII: Descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale

În vederea evitării posibilelor conflicte de interese pe durata implementării strategiei de dezvoltare locală, în procesul de evaluare și selecție a proiectelor se vor respecta regulile generale conform legislației în vigoare:

- Persoanele fizice sau juridice care participă direct în procesul de verificare/evaluare nu pot fi solicitanți și/sau nu pot acorda servicii de consultanță unui solicitant. Astfel, orice persoană care face parte din structurile de verificare a proiectelor, care este angajată în orice fel de relație profesională sau personală cu promotorul de proiect sau are interese profesionale sau personale în proiect, poate depune proiecte, cu obligația de a prezenta o declarație în scris în care să explice natura relației/interesul respectiv și nu poate participa la procesul de selecție a proiectelor;
- Următoarele persoane nu au dreptul să fie implicați în procesul de verificare/evaluare/aprobare a cererilor de finanțare și de verificare a cererilor de plată:
  - o Persoane care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre solicitanți sau care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere ori de supervizare a unuia dintre solicitanți;
  - o Soț/soție, rudă sau afin până la gradul al doilea inclusiv cu persoane care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre solicitanți sau care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere ori de supervizare a unuia dintre solicitanți;
  - o Persoane despre care se constată că pot avea un interes de natură să le afecteze imparțialitatea pe parcursul procesului de verificare/evaluare/aprobare a cererilor de finanțare.
- Persoanele care participă direct la procedura de verificare/evaluare/aprobare a cererilor de finanțare, precum și cele implicate în procesul de verificare a cererilor de plată sunt obligate să depună o declarație pe propria răspundere de evitare a conflictului de interese. În situația în care , în cursul procedurii de verificare/evaluare/aprobare, se descoperă sau se constată o legătură de natura celor menționate anterior, acestea sunt obligate să o semnaleze și să înceteze de îndată să participe la procedura de verificare/evaluare/aprobare.
- Beneficiarii persoane fizice/juridice de drept privat nu au dreptul de a angaja persoane fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de verificare/evaluare a cererilor de finanțare pe parcursul unei perioade de cel puțin 12 luni de semnarea contractului de finanțare;
- Pe parcursul aplicării procedurii de achiziție, beneficiarii persoane fizice/juridice de drept privat au obligația de a lua toate măsurile necesare pentru a evita situațiile de natură să determine apariția unui conflict de interese, și anume a situației în care există legături între structurile acționariatului beneficiarului și ofertanții acestuia, între membrii comisiei de evaluare și ofertanți sau în care ofertantul câștigător deține pachetul majoritar de acțiuni în două firme participante pentru același tip de achiziție;
- La depunerea ofertei în cadrul unei proceduri de achiziții, ofertantul este obligat să depună o declarație conform căreia nu se află în conflict de interese.